

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 1. Quid sit status rerum existentialis, quid status quiditativus, seu
obiectivus, quid status conditionatus, quid absolutus, & quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

existentia, ut à formalitate, ab statu existenti non præcidentes, nimirum cum iudicamus de rebus existere, quod cognoscentes intuitu præstare nequeunt: veritas enim obiectiva correspondens his verbis, *Petrus existit*, composita est apud nos ex duplici formalitate obiective præcisa, ex essentia scilicet Petri, & existentia eius, apud illos verò minime; sed ipsa est simplex entitas Petri existentis, sicuti est à parte rei. Imò verò quotiescunque nos iudicamus de aliquo, quòd existit, non possumus non obiectivè præcindere existentiam à subiecto existenti, quantumvis ex parte ipsius subiecti expressè existentiam concipiamus. Sic cum iudicamus, *existens existit*, aut *existens existit*, existentia posita ex parte prædicati formalitas est ratione nostra distincta ab existentia posita ex parte subiecti, & ei superaddita; ob idque propositiones istæ accidentales sunt de accidenti prædicabili metaphysico, utpote, quarum prædicatum aliquid adiecit subiecto, iuxta doctrinam tradendam *infra d. 17*. Nec terreat te, quòd iuxta hanc doctrinam progressus infinitus formalitatum videtur necessariò admittendus; nos enim lubentes illum admittimus in formalitatibus transcendentes, qualis est formalitas existentie. Putamus enim connaturalissimum esse modo, quem iudicandi habemus, prorsusque immunem ab omni incommodo, cum syncategorematicè tantum, non item categorematicè sit infinitus; De quo non semel in sequentibus sermo reddidit.

216 Hinc vnum colliges notandum. Si hæc propositio, *existens est existens*, sumatur in sensu quiditativo, ut sub istis terminis solet, eam quidem essentialem esse, & necessariè veritatis, atque ita eius prædicatum nihil subiecto adiecit, sed illud repetit, formalitatemque proinde existentie posita ex parte prædicati in concreto eadem est omnino, quæ pariter posita est ex parte subiecti. Si verò dicta propositio in sensu existenti sumatur, ut potest, ita quod huic omnino æquivalet, quæ in tali sensu sumi solet, *existens existit*; tunc quidem formalitas existentie posita ex parte prædicati in concreto distincta erit ab eà, quæ pariter posita est ex parte subiecti, & ei superaddita. Quo fiet, ut propositio, & sit accidentalis, utpote, cuius prædicatum aliquid adiecit subiecto, & sit veritatis contingens, utpote, quia existentia creata, de quâ tractamus, accidens contingens censetur subiecti existentis, prout *suprà proposit. 1* explicatum est. Pariterque de similibus propositionibus philosophandum est; soleturque attendendum semper, an propositio in sensu quiditativo; an in sensu existenti sumatur: pleræque enim possunt sumi in utrovis, iuxta intentionem proferentis; tamen pauca sint dubij sensus, si termini iuxta communem usum, & non aliter accipiatur. Etenim hæc propositio, *homo est rationalis*, iuxta communem usum in sensu quiditativo sumitur, quo pacto necessariè æternæque veritatis est. Nil tamen vetat sumi eam à proferente in sensu existenti, ut sensus sit, *homo existentiè, seu in statu existenti, est rationalis*; quo pacto contingens, temporariæque veritatis erit, contra verò hæc propositio, *homo est existens*, iuxta communem terminorum usum, sensum existentialem habet, de materiæque contingente subinde est. Si tamen velit illam proferens, ut sit eius sensus, *homo existens ex conceptu suo obiectivo est existens, siue idem cum sua existentia*, sensum habebit quiditativum, atque materiam necessariam; similiterque de similibus ratiocinandum est.

DISPUTATIO X.

De variis statibus entium, seu rerum atque, ad eò obiectorum intellectus humani.

Æc disputatio, tamen etiam bona ex parte sit metaphysica, propius accedit nihilominus ad præsens propositum, ubi de obiectis intellectus humani, quæ talibus potissimum agitur. Etenim status rerum dicitur impræsentiarum ille modus essendi earum, ratione cuius aliqua veritas obiectiva de ipsis scibilis, siue indicabilis est. Unde, quot fuerint rerum modi essendi diuersi, ratione quorum diuersæ de eisdem veritates obiectivæ scibiles, siue indicabiles fuerint, totidem rerum status recensendi erunt; censeferi autem possunt hoc pacto. Primus est status essentia, seu quiditatis rerum, qui status earum quiditativus, siue obiectivus appellatur. Secundus status existentia, seu actualitatis rerum, qui non absiue status earum existentialis dicitur. Uterque autem rursus aut est status absolutus, aut status conditionatus. Absolutus in quo vnumquodque aut est absolute id quod est, aut absolute existit. Conditionatus in quo vnumquodque aut est quod est, aut existit non absolute, sed sub conditione aliqua, siue hypothesi. Præterea status absolutus, aut etiam conditionatus, quicumque ille sit in statum determinatum, & vagum, seu disiunctum dividi potest. Determinatus est in quo res determinatè aut est id, quod est, aut existit. Vagus in quo sub aliqua disiunctione. Denique status existentialis, quicumque etiam sit, in statum præsentia, præteritionis, futuri, siue disiunctum iuxta tres differentias temporis, præsentis, præteriti, & futuri in quibus res potest existere. Igitur de omnibus hisce rerum statibus impræsentiarum tractandum est.

QVÆSTIO I.

Quid sit status rerum existentialis. Quid status quiditativus, seu obiectivus. Quid status conditionatus. Quid absolutus, Et quod duplex?

Complector sub hac vna questione hos omnes status compendij causâ; tum quia ex mutua eorum comparatione melius uniuscuiusque quiditas innotescet; tum quia eorum aliqui aut confunduntur, pro eodemque reputantur apud Auctores; aut eodem prorsus modo explicantur, siue constituentur.

Status existentialis rerum ille modus essendi est, quem habere dicuntur dum actualiter existunt existentia reali. Quid autem sit res actualiter existere existentia reali aut, in quo id consistat, ad eò est ex terminis ipsis cunctis notissimum, ut amplius per clariore terminos explicare nec necessarium sit, nec possibile. Existencia quippe rerum realis, & actualis, prout ad hunc pertinet statum, siue

Disp. X. De variis statibus rerum. Quæst. I. 221

sive ipsum constituit, ex terminis primis, & notis-
sumis, atque adeo indefinibilis est, iuxta doctrinam
generalem definiendi tradendam disp. 25. vt
suprà etiam disp. 9. quæst. 1. notatum est. Itaque status
existentialis rerum nihil est aliud ab ipsis rebus
prout actualiter existentibus, in quo puncto Do-
ctores omnes citra omnem controuersiam conue-
niunt. Hæc dicta de statu existentiali absoluto, in
quo illæ res esse dicuntur, quæ simpliciter, & absol-
ute, nullaque hypothese facta existunt in aliqua
temporis differentia. Ad quemque subinde spectat
omnes veritates obiectiuæ, & absolutæ.

4 Datur tamen inuicem status existentialis condi-
tionatus, ad quem non absoluta existentia rerum;
sed tantum conditionata pertinet. Estque ille
propterea, in quo omnes veritates conditionatæ
existentiales esse dicuntur, siue illæ sint necessa-
riæ, vt *Si Petrus existeret sine contradictione existeret*;
siue sint contingentes, vt *Si Petrus vocaretur
responderet*; siue illæ rebus alias absolute existen-
tibus conueniant, siue conueniant rebus absolute non
existentibus. Præcinit quippe status iste condi-
tionatus ab absoluta existentia rerum; proindeque tam
rebus absolute non existentibus, quam absolute
existentibus communis est. In quo tamen ille con-
sistat, controuersium est apud Auctores vt statim vi-
debimus.

5 Porro status existentialis, tam absolutus, quam
conditionatus in necessarium, & contingentem
est diuidendus. Necessarius est ille ad quem perti-
nent veritates existentiales necessariæ. Contingens
autem ad quem veritates existentiales contingentes
spectant, prout amplius explicabitur in seqq.

6 Status autem quiditarius rerum dicitur ille, in
quo veritates obiectiuæ quiditariæ, & necessa-
riæ censentur esse, quæ omnibus rebus etiam non
existentibus competunt, atque adeo æternæ, incor-
ruptibilisque appellantur. Est duplex, quemadmodum
existentialis sed uterque necessarius. Alius absolutus,
ad quem pertinent veritates quiditariæ absolute,
& necessariæ, vt *Homo est animal rationale: Homo
est risibilis, secundum Deum est chymera*. Alius condi-
tionatus, ad quem pertinent veritates quiditariæ
conditionatæ & necessariæ vt, *Si aliquid est homo est
animal. Si quid fuerit triangulus habebit tres angu-
los æquales duobus rectis. Si Angelus esset homo, esset
risibilis*. Tamen nomine status quiditarii solum
absolutum videantur intelligere Auctores confun-
dentes conditionatum cum conditionato existentiali.
abs iure tamen, vt ex se patet, ampliusque ex dicen-
dis patebit. Dicuntur autem veritates pertinentes
ad huiusmodi statum quiditariæ, ipseque status
quiditarius, non quia omnes sint de prædicato es-
sentiali, seu quiditatio subiecti, plerique enim
sunt de passione eius aut propria, aut communi; sed
quia omnes fert secum annexas subiecti quiditas,
seu essentia, cum earum prædicatum vel sit tota ipsa
essentia, aut pars eius, vel aliqua passio eiusdem
propria, aut communis. Quod plenius vt percalles,
lege doctrinam prædicabilium tradendam à nobis
infra disp. 17. q. 7. Caterum in quo huiusmodi sta-
tus consistat, etiam sub controuersia est.

7 Etenim, vt hinc exordiamur, ingeniosi quidam
Recentiores enixè contendunt, statum quidita-
rium rerum nihil à Deo distinctum esse; sed quid
omnino cum Deo identificatum solum quippe Deum
posse esse constitutum omnium veritatum neces-
sarium, quæ pertinent ad talem statum, atque adeo
verificatum omnium propositionum, quæ de ma-
teria necessaria, & sempiternæ veritatis dicuntur.

Pharus Scient. Tom. II.

Idemque censent de omni statu conditionato etiam
existentiali, deque veritatibus ad illum spectanti-
bus, à quibus conditionatæ propositiones euadunt
veræ. Opinantur namque vniuersè, nullam omnino
assignari posse veritatem obiectiuam re ipsa distin-
ctam à Deo, præterquam rerum absolute existen-
tium in aliqua differentia temporis. Non negant
hi Recentiores, imò expresse fatentur res, quæ ob-
iectiuè veræ dicuntur distinguì à Deo, putant ta-
men eas secundum se præcisè spectatas nullum pe-
nitius habere esse nullamque proinde iudicabilem
veritatem ante absolutam sui existentiam: denomi-
nari tamen ante eam veras obiectiuè denominatione
purè extrinseca ab entitate vera & necessaria
Dei veluti à quadam forma: (quemadmodum exis-
tentia salutis non exitura desiderata denominatur
à desiderio sui,) à talique forma proinde habere
illud esse sibi quidem omnino extrinsecum, & iden-
tificatum cum Deo, atque adeo necessarium, &
sempiternum, ratione cuius terminant propositiones,
atque iudicia vera, quæ necessaria, & sempi-
ternæ veritatis dicuntur. Deum enim per suam es-
sentiam antecederet ad omnipotentiam, & scien-
tiam ipsissimam talium veritatum necessitatem esse.
Hoc pacto dicunt possibilitatem possibilium realiter
esse idem cum Deo, similiterque futuritionem con-
ditionatam conditionatè futurorum; necnon im-
possibilitatem, seu repugnantiam impossibilem, &
vniuersè omnem veritatem obiectiuam indepen-
dentem ab absoluta existentia rerum, omnemque
statum ab hisce veritatibus indistinctum; tametsi
subiecta denominata extrinsecè possibilia, aut sub
conditione futura, aut repugnantia, aut alio quo-
uis modo vera re ipsa à Deo distincta sint. Adeoque
cogitatione ista præfati Recentiores abrepti
sunt, vt consequenter sed nescio an satis tutò, affir-
mauerint futuritionem etiam conditionatam con-
tingentium, pro quibus cognoscendis in Deo scien-
tia illa celebris conditionata adstruitur contingens
item, seu defectibilis, quæ nostra schola mediam vo-
cat, realiter omnino esse idem cum ipsa scientia in-
distincta à Deo. Nullamque subinde esse veritatem
obiectiuam ex parte rerum extra diuinum intelle-
ctum, per quam ille determinetur ad talem scien-
tiam, sed ipsum à semetipso per scientiam, ipsam
determinari. Quod certè ante hos Recentiores pro-
fus fuit inauditum.

8 Sit secunda sententia aliorum, qui existimarunt
statum rerum quiditarium per simplicem apprehen-
sionem earundem diuinam, aut etiam creatam
constitui, ratione cuius illæ ita existunt intentiona-
liter, seu obiectiuè in mente eas apprehendentis
tanquam in quodam statu (quidquid sit de earum
existentia aut non existentia reali) vt de eis prout sic
omnes ipsarum veritates quiditariæ ab eisdem indi-
stinctæ sunt iudicabiles. Ob idque huiusmodi statum
tum obiectiuum, tum quiditarium vocari. De statu
verò conditionato existentiali dicebant isti, illum ex
parte conditionis esse obiectiuum, constituique
per apprehensionem continentem hypothesein,
ex parte verò conditionati prorsus esse reale, quia
semel per intellectum facta hypotheseis, quod quid-
piam existat, realiter ei coexistenter illa, quæ verè
exitura dicuntur sub tali hypotheseis.

Sit tertia sententia eorum, qui supponunt, 9
aut exprimunt statum quiditarium à condi-
tionato existentiali nullatenus esse diuersum. Quid
verò sit status conditionatus existentialis, aut in
quo consistat, tanquam quid satis ex se notum
inexplicatum relinquunt. Huius sententiæ sunt qui
T 3 semper

femper propositiones quiditativas per existenciales conditionatas declarant, quali utrumque sensus sit idem, ut hanc: *Homo est rationalis*, per hanc: *Homo erit rationalis, si extiterit*; aut *Homo esset rationalis si existeret*. Ita Soar. *disp.* 3. 1. *Metaph. sect.* 12. n. 45. Arriag. Ripal. & alij referendi *disp.* 11. q. 1. qui possibilitatem intrinsecam cuiusvis rei in hac veritate conditionata ponunt: *si talis res extiterit, sine contradictione existeret*.

10 Quarta sententia est, asserentium, res omnes independentem à sua absoluta existentia habere de suo suam essentiam, hoc est, esse id, quod re vera sunt, sumpto verbo *esse* substantiue, non verò existentia-liter, quòd ipsum est eas habere de suo, siue ex conceptu proprio *esse* quoddam quiditativum, siue *esse* essentia, seu quiditatis à se indistinctum ab omni causa, ab omni que existentia independentem, atque adeò indefectibile prorsus, & necessarium. Auctores quippe huius sententia ea ipsa supponunt, statum quiditativum absolutum rerum nihil esse entitativè distinctum à rebus ipsis, sed quid cum eis entitativè identificatum, veritates videlicet obiectivas necessaria, & absolutas in eisdem rebus secundum essentiam consideratis repertas, siue eis ut sic convenientes, quales sunt: *Homo est animal rationale*: *Homo est risibilis*, & similes. Tenent autem sententiam præfatam ex antiquioribus Enric. Egid. Capreol. Chier. & alij, quos referant, & sequuntur Basil. de Leon. *tom. 1. variarum q. 8.* Scholasti. *cap. 8.* Albertin. *in prædicam. subst. disp.* 1. q. 1. Hemelm. *tit. 7. disp. 1. cap. 5.* Gran. 1. p. *tract. de divin. pot. disp. 7. sect. 2.* Molin. 1. p. *quest. 3. art. 4. disp. 2. §. ad quintum.* Tenent etiam, me quidem iudice, quotquot dicunt, possibilitatem rerum primariam in eo consistere quòd illa talis essentia sunt, ut contradictionem non implicent; è quorum numero sunt S. Thom. & omnes eius expositores communiter, alijque referendi *infra disp.* 11. *quest. 1.* Imò verò omnes fermè Theologi, qui punctum hoc non discusserunt, aut eius immemores de rerum essentiis, atque passionibus loquuntur in tacita quadam persuasione huius sententia esse videntur, dum passim dicunt, res esse tales, vel tales ex conceptu suo obiectivo independentem ab eo quòd existant, vel secus. In quo verò status conditionatus, aut quiditativus, aut existentialis consistat, neque in supradicta sententia videtur adeò clarè supponi, neque in commemoratis Auctoribus video speciatim explicatum.

Propositio 1.

11 Omnis status necessarius rerum realiter distinctarum à Deo, realiter quoque ab ipso Deo distinctus est, utpote identificatus realiter cum rebus ipsis.

Hæc propositio directè opponitur sententia Recentiorum primo loco relatæ. Pro cuius probatione suppono id, quod apud omnes est certum, constatque ex præmissis in hac questione, & ampliùs ex dicendis constabit; status scilicet necessarios rerum realiter distinctarum à Deo nihil esse aliud à veritatibus obiectivis necessariis earundem rerum, quæ ad tales status pertinere dicuntur. A veritatibus, inquam, obiectivis, sumpta veritate obiectiva non formaliter pro denominatione extrinseca, vel semiextrinseca proveniente rebus à cognitione vera, per quam sunt cognoscibiles; sed fundamentaliter pro modo essendi, quem res habent ante sui cognitionem, ratione cuius idoneæ evadunt, ut terminent

cognitionem veram. De hoc enim genere posteriori veritatum obiectivarum; non de priore sermo est in tota præsentè questione, atque etiam in seqq.

Quo posito probo propositionem primò. Veritates obiectivæ necessaria rerum realiter distinctarum à Deo, realiter quoque ab ipso Deo distinctæ sunt, utpote identificatæ realiter cum rebus ipsis. Ergo idem dicendum est de statibus necessariis earum, ad quos tales veritates pertinere dicuntur. Consequentia est evidens ex suppositione facta. Probo antecedens. Nulla res potest reddi obiectivè vera per aliquid à se distinctum realiter; sed per se necessariò est talis, quæcumque obiectivè vera est: ergo veritates obiectivæ rerum realiter distinctarum à Deo, realiter quoque ab ipso Deo distinctæ sunt, utpote identificatæ realiter cum rebus ipsis. Consequentia rursus est evidens. Probo ergo antecedens. Quæcumque res pro exemplo accipitur, rogo, vel potest per se, siue per suum esse intrinsecum terminare aliquam cognitionem Dei, ita ut ipsamet obiectivè sit in mente divina; aut non potest? Si non potest, nullo omnino modo talis res erit à Deo cognoscibilis, nedum obiectivè vera; si quidem quiddam à Deo cognoscitur, ipsummet est obiectivè in mente divina: hæc enim duo in idem recidunt; ut est notissimum. Si autem potest: de facto talis res per se terminabit aliquam cognitionem Dei, subindeque ipsamet obiectivè erit in mente divina etiam de facto (si quidem quiddam potest à Deo cognosci, de facto cognoscitur, ut constat.) Rursus igitur rogo: aut talis res tale esse habet intrinsece, & identice in se quale intrinsece, & identice habet obiectivè in mente divina; & hoc ipsum est esse illam intrinsece, & identice veram citra omne adiunctum extrinsecum ab ipsa distinctum, ut cunctis notissimum est, constatque ex dictis *supra disp.* 3. q. 7. Aut talis res non habet tale esse intrinsece, & identice in se, quale intrinsece, & identice habet obiectivè in mente divina (quod evenire potest, & sæpe evenit, quando res per solam simplicem apprehensionem à Deo concipitur, ut ex mox dicendis constabit) & sic, ut nequit illa per aliquid à se distinctum reddi formaliter in se intrinsece, & identice talis, qualis intrinsece & identice est obiectivè in mente divina; (nam id manifestè repugnat: haberet enim res ab adiuncto extrinseco sibi tanquam à forma aliquod esse identificatum secum, quod citra tale adiunctum non habet: quod planè est chymæricum, & contra *proposit. 12. inferius disp.* 13. q. 3. demonstratam) ita nec potest per aliquid à se distinctum reddi obiectivè vera, quantumvis sit obiectivè verum illud distinctum, quod ei adiungitur, si quidem esse rem obiectivè veram, & esse in se intrinsece, & identice talem, qualis obiectivè est in mente divina idem omnino est, ut tanquam notum cunctis suppono ex dictis *in tota disp. illa 3. cit.* Concluditur ergo satis aperte, nullam rem posse reddi obiectivè veram per aliquid à se distinctum realiter; sed per se necessariò esse talem quæcumque obiectivè vera est, & consequenter veritates obiectivæ rerum realiter distinctarum à Deo, realiter quoque ab ipso Deo distinctas esse, utpote identificatas realiter cum rebus ipsis.

Et confirmari potest id ipsum: quia veritas obiectiva æque est passio entis metaphysica, ac bonitas, unitas, distinctio ab aliis, &c. Ergo sicut non potest ens per adiunctum à se distinctum, tanquam per formam reddi bonum transcendentaliter, aut

vnium, aut distinctum ab aliis, alias citra tale adiunctum non tale, vt est notissimum, ita nec potest ens alias non verum obiectiue per adiunctum à se distinctum reddi obiectiue verum. Hinc pergo.

14 Et probò secundò propositionem ab absurdo. Sequitur namque ex sententiâ oppositâ, Deum nullam veritatem obiectiuam necessariam, aut etiam contingentem cognoscere, præterquam rerum absolute existentium, quod est erroneum: Cùm sit de fide, cognoscere insuper Deum res purè possibiles, & conditionatè futuras, vt suo loco videbimus. Id autem sequi, sic ex dictis ostendo. Opposita sententiâ statuit, res absolute non existentes nullam veritatem obiectiuam secum identificatam habere. Sed probatum est contra illam, nec posse vllam habere veritatem per puram denominationem extrinsecam desumptâ ab entitate Dei: igitur tali sententiâ positâ, sequitur, res absolute non existentes nullatenus esse obiectiue veras, nullatenusque subinde à Deo cognoscibiles iudicatiua cognitione, atque adeò Deum nullam veritatem obiectiuam præterquam rerum absolute existentium cognoscere, loquendo absolute duntaxat enim dicuntur loquendo absolute cognosci, quæ iudicatiue cognoscuntur.

15 Sed probemus tertio propositionem descendendo ad specialiora, & amplius declarando iam dicta. Dicunt Aduersarij, loquendo e. g. de Petro purè possibili, veritatem obiectiuam harum propositionum: *Petrus est possibilis: Petrus est homo*, realiter esse idem cum Deo, quatenus entitas necessaria Dei Petri est possibilitas necessaria, siue (quod idem putant) necessitas, vt si existat Petrus sine contradictione existat. Tum veritas necessaria, quâ Petrus necessariò est hominifue (quod idem putant) necessitas, vt si existat Petrus, sit homo. Entitatem verò Petri realiter distinctam à Deo extrinsece denominari possibilem, & verum hominem ab entitate extrinsecâ Dei citra omne esse verum intrinsecum sibi; neque opus est, inquirunt, vt subiectum huiusmodi denominationum adequatè extrinsecarum aliquod verum esse habeat, vt cernere est in denominatione, quâ existentia salutis nunquam futura desiderata denominatur à desiderio extrinseco sui. ita illi. Ex quibus ita infero ego. Ergo iudicare Deum obiectum huius propositionis *Petrus est possibilis* (tantumdemque cense de altera, & de similibus) nihil est aliud, quàm, Deum iudicare possibilitatem Petri, hoc est se ipsum existere, nullatenus iudicato Petro, sed summum apprehensio simpliciter; quemadmodum iudicare Deum, existentiam salutis nunquam exituræ desideratam esse à me, nihil est aliud, quàm iudicare Deum existere in me desiderium de existentia salutis, nullatenus iudicatâ existentia salutis, sed tantum apprehensa simpliciter. Ex quo absurdum nuper illatum rursus inferitur; nimirum Deum nihil iudicatiue cognoscere, atque adeò nihil scire præter absolute existentia. Apertiusque constat, nullam rem per aliquid à se distinctum posse reddi obiectiue veram: siquidem cognoscibiles à Deo iudicatiue reddi non potest, qualiter omne verum cognoscibile est.

16 Dicent fortasse cum iis qui negant posse Deum quidpiam simpliciter apprehendere. Cùm iudicat Deus, Petri possibilitatem existere, iudicatiue tangere vtrumque terminum, Petri quidem possibilitatem per assensum; ipsum verò Petrum per dissensum, iudicando scilicet simul illam existere, & hunc non existere; sicut cùm Deus iudicat existere

desiderium de existentia salutis nunquam futurâ, simul affirmat illud existere, & hanc non existere. Sed contrâ primò: quia iudicium contingens de non existentia Petri impertinenter se habet ad iudicium necessarium huius obiecti. *Petrus est possibilis*: sicut ad hoc vt re verâ sit Petrus possibilis, impertinens est, quod ille absolute existat, vel non existat. Contrâ secundò: quia iudicium de absolute non existentia Petri ad scientiam reducitur veritatum absolute existentium: ergo si iudicare Deum, Petrum esse possibilem aliud non est, quàm iudicare Deum, possibilitatem à se indistinctam existere, & Petrum non existere; idemque consequenter euenit in cæteris huiusmodi obiectis. Conscitur planè præter veritates absolute existentes, nullam aliam cognosci, seu iudicari à Deo; Quod erat absurdum illatum. Contrâ tertio: quia in illo signo indifferentia, in quo Deus cognoscens, Petrum esse possibilem, indifferens est ad decernendam, vel non decernendam Petri existentiam nondum Deus iudicat, nec iudicare potest aut absolute existere Petrum, aut absolute non existere, vt est notum: igitur si pro eo signo entitas Petri nullum esse habet intrinsecum iudicabile, prout Aduersarij ponunt necesse est vtiue vt pro eo signo entitas Petri quoad intrinsecum ab intellectu diuino aut nullo modo, aut purè apprehensiuè attingatur, quod absolute loquendo non est cognosci, aut sciri. Vnde iterum concluditur, iudicare Deum pro signo prædicto, Petrum esse possibilem, nihil esse aliud, quàm iudicare Deum, siue scire suam entitatem existere, & nihil amplius. Quo in idem absurdum recidimus.

17 Propter hæc Aduersarij forsitan aliter respondebunt. Nimirum. vt quis dicatur, loquendo absolute, & simpliciter, iudicare, & scire quoduis complexum integrum ex subiecto, & formâ coalescens, quod obiectiue verum est, totâ veritate se habente ex parte solius formæ, cuiusmodi sunt hæc: *salus desideratur: Petrus est cognitus: Petrus legit*, & similia: satis, superque esse, quod iudicet de subiecto formam, nihil interim decernendo de intrinsecâ entitate subiecti. Sic igitur Deum iudicando formam de subiecto ab illâ distincto citra omne iudicium de ipso subiecto quoad intrinsecum, simpliciter, & absolute dici iudicare, & scire integra complexa ista. *Petrus est possibilis: Petrus est homo*, & cætera huiusmodi, quæ inadequate ab ipso Deo tanquam includens ab inclusio realiter distincta sunt; cessareque subinde absurdum superius illatum. Sed contra: quia responsio hæc imprimis videtur deceptionem nimis crassam inuoluere, iudicare scilicet Deum, sicuti nos, attribuendo prædicatum subiecto; quod plus quàm falsum est. Non enim ita iudicat (vt neque alij intuentes) sed inspiciendo vnumquodque obiectum, intuitiueque penetrando quidquid re verâ illud intrinsece est, tametsi quando est relatum, terminum quoque, ad quem refertur debeat concipere, aut illud etiam iudicando, aut tantum pure apprehendendo, quo pacto est relationis terminus, iuxta naturam relationis, prout suo loco ostendimus. Hinc iudicia Dei de obiectis per verba hæc significatis: *salus desideratur. Petrus est cognitus: Petrus legit*, non tam iis verbis, quàm his respondent. *Desiderium salutis existit: Cognitio Petri existit: actus legendi Petri existit*. Idemque est de aliis huiusmodi. Quo posito, impossibile est, vt totum hoc integrum complexum *Petrus est possibilis* iudicetur, & sciatur à Deo, si sola possibilitas Petri realiter ab ipso Petro distincta

distincta intrinsece est vera; in tali enim casu iudicium Dei in tale complexum tendens aliud ab hoc esse non potest: *Possibilitas Petri à me indistincta existit*. Per hoc autem solum iudicatur, & scitur existere entitatem Dei, nullatenus iudicata, sed summum apprehensa simpliciter entitate Petri, ut ex superius dictis satis est notum. Quemadmodum per hoc Dei iudicium: *Desiderium de existentia salutis nunquam futura existit*, nullo modo iudicatur salutem existere; sed solum existere desiderium eius, ut patet.

18 Adde, nos, dum iudicamus dicta complexa, non solum iudicium ferre de veritate intrinseca formæ attribuendo illam subiecto, ut quid illi re vera adiunctum, sed insuper de ea veritate subiecti intrinseca, quæ connotatur per formam, ut enim *supra disp. 2. q. 4. c. 5. latè explicuimus*. Qui affirmat expresse actum significatum per verbum, implicite per idem iudicium affirmat ita se habere intrinsece subiectum actus: sicut per actum connotatur. Sic in exemplis propositis, cum iudicamus *Petrus legit*, expresse affirmamus actum legendi prout existentem, implicite autè Petrum existere: quia actus legendi prout existens necessario connotat, seu respicit Petrum prout existentem; & cum iudicamus *salutem desiderari*, si desiderium ponatur intrinsece respicientem salutem præ cæteris rebus ab ea distinctis, necessario connotabit esse eam talis naturæ à cæteris rebus distinctæ; quocirca affirmantes expresse desiderium, implicite quoque affirmabimus, salutem desideratam talis esse naturæ ex suo conceptu obiectiuo, seu existat, seu non existat. Igitur in huiusmodi casibus nihil mirum, si complexa huiusmodi integre iudicari, & sciri à nobis dicantur quandoquidem omnes eius partes iudicamus. & scimus; si verò detur complexum, cuius subiectum nullam penitus veritatem intrinsecam villo modo iudicabilem habeat, nullaque subinde veritas intrinseca eius connotetur per formam, ut est secundum Aduersarios hoc *Petrus est possibilis*; ne nos quidem dicemur tale complexum integrum, sed alteram tantum partem eius iudicare, & scire, quantumvis videamur per nostrum iudicium tribuere formam subiecto: quia in tali casu non plus adstruet siue ponet in rebus hoc iudicium *Petrus est possibilis*, quàm hoc, *Possibilitas Petri cum Deo identificata existit*. Ex quibus apparet per propositas solutiones nequaquam argumentorum nostrorum vim enentari. Mihi autem alia solutio non occurrit, per quam vel quoad speciem ea possit infringi. Pergo igitur:

19 Et ex principio indicato nuper probo quartò propositionem, sententiamque oppositam impugno. Deus est intrinsece iuxta Aduersarios possibilis Petri, & non est possibilis chymera. Sed hoc constare non potest, nisi Petrus suoptè conceptu obiectiuo independentè ab existentia distinctus re vera sit à chymera: quia si esset ut sic idem cum chymera, nequiret non esse possibilis chymera id ipsum, quod intrinsece est possibilis Petri, ut patet. Igitur Petrus pure possibilis antecedenter ad denominationem possibilis ei prouenientem extrinsece ab entitate Dei, veritatem aliquam obiectiuam sibi intrinsecam habet; nimirum, esse eum suapte natura verè distinctum à chymera; imò hoc ipsum est esse eum possibilem intrinsece ante omnem possibilitatē sibi extrinsecam, & identificatam cum Deo. Male ergo aduersarij dicunt; omnes huiusmodi veritates cum Deo esse identificatas. Respondent iuxta principia sua; hoc ipsum quod est

Petrus distinctum esse à chymera extrinsece tantum esse verum ab entitate Dei, sicut & alia huiusmodi vera absolute non existentia. Responso tamen hæc non satisfacit. Sumo enim omnes veritates, nulla dempta, prouenientes Petro, & non chymera extrinsece ab entitate Dei; & argumentum factum instauro. Vel Petrus ante omnes hæc veritates extrinsecas sibi, & ut præcisus ab illis, est distinctus verè à chymera; vel non est distinctus, vel neque est distinctus, neque est non distinctus? si primum: iam habebit aliquam veritatem intrinsecam sibi, & absolute non existentem. Si secundum: easdem, quas Petrus, veritates extrinsecas fortietur chymera. Si tertium, cum eodem modo chymera debeat ad Petrum comparari, non erit utique cur potius Petrus quàm chymera tales veritates fortietur. Vtrumque igitur, vel neutrum illas fortietur: quæ omnia contra Aduersarios sunt. Et sane non videtur intelligibile, quod ab eadem Dei entitate denominetur Petrus possibilis, & chymera impossibilis, & tamen conceptus Petri intrinsece non sit verè distinctus, diuersusque à conceptu chymera.

Et confirmari potest amplius, ac declari hoc pacto. Aut Petrus intrinsece, & identice est verè capax dictarum denominationum ipsi intrinsece prouenientium à Deo, aut est intrinsece incapax, aut intrinsece neque est capax, neque incapax. Similiter chymera aut est intrinsece incapax earundem denominationum, aut intrinsece capax, aut neque capax, neque incapax. Si dicatur primum; tam chymera, quàm Petrus habebunt quandam veritatem non existentem absolute, & intrinsecam sibi, quod destruit sententiam Aduersariorum: si dicatur secundum. Petrus subit de facto extrinsecas denominationes, quarum est incapax, easdemque non poterit subire chymera, quarum est capax. Quæ est contradictio in terminis. Si dicatur tertium: conceptus Petri, & conceptus chymera eodem omnino modo comparabuntur ut subiectum ad tales denominationes, siquidem uterque nec capax nec incapax est earum: igitur, vel uterque fortietur illas; sicque chymera perinde ac Petrus euadet possibilis, verus homo, verum animal, &c. Vel neuterque; sicque Petrus perinde ac chymera nec erit possibilis, nec homo, nec animal, nec quidpiam aliud verum. Quod vtrumque est absurdum.

Idem argumentum potest virgeri paulò aliter, comparando Petrum pure possibilem ad alium terminum etiam purè possibilem, e. g. ad Angelum. Vel enim Angelus, & Petrus ante omnem veritatem extrinsecè sibi prouenientem ab entitate Dei, intrinsecè sunt inter se dissimiles; vel intrinsecè sunt similes; vel intrinsecè nec sunt dissimiles, nec similes. Si primum: habebunt contra aduersam sententiam veritatem intrinsecam sibi, distinctamque ab entitate Dei. Si secundum præterquam quod habebunt itidem veritatem oppositam sibi etiam intrinsecam, nequibunt extrinsecè à Deo denominari verè dissimiles, atque adeò nec verus Angelus; nec verus homo, (quorum conceptus veri nequeunt non esse verè dissimiles:) quia subiecta aliàs in se similia per vnica, & eandem numero formam, eamque simplicissimam sibi adiunctam, qualis est entitas diuina, nullo modo possunt euadere dissimilia, ut est notissimum; siquidem talis forma sibi ipsi dissimilis esse non potest, necundeque subinde eiusmodi dissimilitudo subiectorum aliàs non dissimilium potest enasci. Si denique dicatur tertium: idem omnino sequitur, quia subiecta etiam in se non dissimilia

milis nullatenus per eandem prædictam formam possunt dissimilia reddi, ut rursus est notum. Concluditur ergo, Petrum purè possibilem, & Angelum purè possibilem per se, & ab intrinseco habere veras essentias verè inter se dissimiles: primus scilicet veram essentiam hominis, secundus veram essentiam Angeli, nec eas ullatenus ab extrinseco habere posse per denominationem extrinsecam desumptam ab entitate Dei.

22 Id, quod aliter clariùs adhuc sic confirmari potest. Quoties duo complexa inadæquatè tantum distincta sunt, neutrumque possunt euadere dissimilia, aut inæqualia ab ea parte, quæ in utroque est eadem; ut est notissimum; siquidem idem sibi ipsi, nec dissimile esse potest, nec inæquale, ut constat: igitur si talia complexa absolute sunt dissimilia ab aliis partibus ratione quarum distinguuntur, & quæ inter se distincta sunt, totam suam dissimilitudinem, atque inæqualitatem habeant necesse est. Est clarum. Pergo; sed hæc duo obiecta: *Petrus est homo. Angelus est spiritus*, absolute sunt dissimilia, & inæqualia in perfectione, ut omnes fatentur, & iuxta Aduersarios complexa quadam sunt inadæquatè tantum distincta; primum ex entitate Dei, & Petro; secundum ex entitate Dei, & Angelo: ergo ea non ab entitate Dei, quæ in utroque est eadem, sed ab essentiis obiectiui Petri, & Angeli euadunt dissimilia, & inæqualia. Hoc autem ipsum est, tales essentias intrinsece & non ab entitate Dei sibi extrinsece esse inter se dissimiles, & inæquales. Quod erat probandum. Quo eodem pacto venit probandum, essentiam Petri purè possibilem, & essentiam chymæ intrinsece esse inter se dissimiles, intrinseceque subinde, & de suo habere id, in quo potissime dissimulantur; nimirum primam esse possibilem, secundam impossibilem. Pariterque de cæteris huiusmodi est censendum.

23 Quintò potest propositio probari sic. Petrus purè possibilis prout in statu quiditatiuo est verè distinctus à Deo, & verè dissimilis Deo: sed nequit per entitatem diuinam, tantquam per formam extrinsecam talis esse: ergo per se ipsum intrinsece talis est. Cætera patent. Probatur minor. Impossibile est, ut aliquid per formam sibi superadditam distinguatur ab alio, eidemque dissimile euadat, nisi talis forma ab hoc alio distincta, eidemque dissimilis sit, quia ut fert vulgatum axioma Philosophorum: *Propter quod unumquodque tale, & illud magis*. Non enim est intelligibile, quod subiectum reddatur verè distinctum ab alio extremo, eique verè dissimile per formam sibi superadditam, quale ante talem formam non erat; & quod forma ipsa à tali extremo non sit distincta, nec ei dissimilis, ut patet. Sed entitas diuina, neque est distincta à Deo, neque ei dissimilis, ut constat. Igitur per entitatem diuinam, tantquam per extrinsecam formam non potest Petrus purè possibilis euadere verè distinctus à Deo, & verè dissimilis illi. Relinquitur ergo, ut per se ipsum intrinsece talis sit. Quæ possunt responderi ad hoc argumentum, si quæ sunt, facillime quisque reuincet ex dictis circa præcedentia, atque etiam sequentia.

24 Sextò arguitur. Multa potest Deus producere, quæ non producit. Ergo, quæ Deus potest producere, & non producit, multa sunt. Antecedens est certissimum, & consequentia videtur euidens. Distingunt tamen nihilominus consequens Recentiores. Multa sunt actualiter, negant; possibiliter concedunt. Bene. Ego dumtaxat volo pure possibilia ita esse re vera multa mutuo inter se distincta in suo possibilitatis statu, ut Deus independentè ab

eorum actuali existentia vere iudicet ea esse multa, & inter se distincta, quod negari non potest. Tum sic argumentum formo simile præcedenti. Repugnat, ut verè euadant multa per formam sibi superadditam, quæ ante talem formam talia non sunt, si forma ipsa non est multiplex, sed prius una, & simplex: quia *propter quod unumquodque tale, & illud magis*. Igitur ab entitate diuina vnica penitus, & simplici non possunt purè possibilia tantquam à forma extrinseca vere euadere multa; aliàs citra talem formam non talia. Relinquitur ergo, ut per se ipsa, & ab intrinseco talia sint. Quod destruit Aduersariorum sententiam. Recognosce doctrinam traditam, circa argumentum quartum.

Septimò. Veritates omnium propositionum de materia necessaria non sunt mutuo inter se connexæ. 25 Quis enim hæcenus putauit fore hanc propositionem falsam. *Michael est Angelus*, casu, quod illa falsa esset: *formica est vinens*. Aut quis vnquam censuit, si formica esset impossibilis, Angelum quoque fore impossibilem? Sed essent mutuo inter se connexæ, si omnium earum verificatiuum esset entitas Dei, prout aduersarij docent; quin imò vnica, & indiuisibilis esset earum omnium veritas obiectiua, nempe ipsa entitas Dei, ut aduersarij consentunt, tamen addant subiecta denominata vera esse plura. Quod etiam à mente omnium alienum haud dubie fuit hæcenus. Ergo. Quomodo autem hinc sequatur vnicum etiam à tali veritate esse obiectiue verum; atque adeò Deum præter absolute existentia nihil aliud verum cognoscere, in superioribus ostendimus. Adde, ex eo quod veritas obiectiua omnium rerum, atque adeo omnium essentiarum sit vna, & eadem, nimirum entitas diuina, ut Aduersarij docent, aliud immane absurdum sequi euidenter; nempe obiecta omnium humanarum scientiarum, quæ de rebus, de rerumque essentiis, & passionibus agunt prout in statu quiditatiuo, & cum præcisione ab existentia absolute, quales pleræque sunt, confundi penitus nullamque subinde esse obiectum verum, ex quo non sequatur quodlibet aliud, & consequenter nullà esse essentiam quæ non habeat proprietates omnium aliarum. Circulus videlicet habebit proprietates quadrati, & quadratum proprietates circuli; & triangulus proprietates quadrati, & circuli, & vicissim. Necnon homo habebit proprietates Angeli, Leonis, lapidis, &c. & è conuerso, pariterque in cæteris omnibus. Nullaque subinde erit cuiuspiam essentia proprietates; sed omnes omnium erunt passionibus communes. Quod, quàm sit absurdum, imò ridiculum, palam est.

Octauò propositionem probo contra Aduersarios: 26 sequitur enim ex eorum sententia, essentias omnium rerum absolute non existentium realiter, & formaliter esse identificatas cum Deo, quod est absurdum. Dico *realiter & formaliter*, quia in phrasi plurium Theologorum, eminenter; & virtualiter dicitur Deus identificari cum essentiis rerum ab ipso causabilium, quatenus virtualiter, & eminenter in sua omnipotentia, cum qua idem est, continet illas. Quod tamen verè aliud non est, quam esse Deum identificatum cum sua essentia potente tales res causare. Ego autem modo contendo, sequi ex Aduersariorum sententia, Deum verè, & formaliter esse idem cum essentia Angeli, hominis, Leonis, &c. tum cum essentia chymæ, imò & cum essentia peccati, & malitia eius, ut paulò post inferam. Quæ omnia ingentia absurda sunt. Id autem sequi sic probo. Obiectum huius

proposi

propositionis: *Petrus est homo* (loquatur semper de Petro absolute non existente) veram essentiam Petri continet secundum Aduersarios, & omnes, sed totam omnino veram essentiam, quam Petrus in tali obiecto contentam habet, formaliter habet participatam à consortio entitatis Dei: quia Petrus de suo, & præcendendo à tali consortio nullum omnino esse, atque adeo nullam omnino essentiam habet, ut Aduersarij expresse docent. Igitur vera essentia Petri in prædicto obiecto contenta realiter est indistincta ab entitate Dei.

27 Confirmatur primò. Nihil omnino includitur in obiecto prædicto, quod possit esse formaliter essentia Petri præter entitatem diuinam: quia entitas Petri, quæ sola cum entitate diuina includi concipitur per se, & de suo nulla est essentia, sed penitus nihil: ergo sola entitas diuina esse potest essentia Petri in prædicto obiecto contenta. Quod ipsum est essentiam Petri in prædicto obiecto contentam cum entitate diuina identificari.

28 Confirmatur secundò. Quoties alicui vero enti concipitur adici alter conceptus, qui re vera non est ens; sed penitus nihil, non plus resultat veræ entitatis post adiectionem, quam erat antea, quia quod est in se nihil per sui adiectionem, formaliter nequit addere aliquid, quia solum potest addere nihil, cum solum possit addere, quod ipsum est, ipsum autem est nihil. Est clarum. Sed conceptus Petri adiectus Deo enti vero in se, & de suo re vera prorsus est nihil, iuxta Aduersarios. Igitur complexum, quod ex Deo, & tali conceptu resultare intelligitur, nihil amplius veræ entitatis, atque adeo nec veræ essentiae continet in se, quam Deus solus. Igitur in tali complexo sola est omnino vera entitas, seu vera essentia Dei. Hæ consequentiæ etiam sunt claræ. Pergo. Sed obiectum supradictæ propositionis *Petrus est homo* ipsissimum iuxta Aduersarios complexum est, quod ex entitate vera Dei, & ex conceptu intrinseco Petri resultare concipitur, aliundeque iuxta ipsos Aduersarios, & iuxta omnes in tali obiecto continetur; includiturque vera essentia Petri; Igitur vera essentia Petri in tali obiecto, seu complexo contenta ipsissima est essentia, siue entitas Dei; atque adeo idem cum illa; quod erat probandum.

29 Confirmatur tertio ad hominem contra Aduersarios. Ipsi enim sæpe expresse pronunciant, possibilitatem rerum non existentium realiter esse idem cum Deo; sed possibilitas rerum non existentium prædicatum earum est essenziale, sicut & reliqua, quæ habent. Igitur iam ex ipso ore Aduersariorum habemus, aliquod prædicatum essenziale eiusmodi rerum, præter obiectiuam veritatem earum esse idem cum Deo. Tantumdem ergo erit de reliquis, quia omnium eadem ratio est, & consequenter de tota essentia. Itaque possibilitas Petri, quæ est potentia ad existendum, non minus intrat essentiam Petri, quam animalitas, quæ est potentia ad sentiendum, & rationalitas, quæ est potentia ad ratiocinandum. Si igitur iam non sola veritas, à qua tres istæ potentie veræ obiectiue euadunt; sed etiam earum prima est idem cum Deo, ut Aduersarij consentunt; & reliquæ duæ erunt idem ob eandem rationem; subindeque tota essentia Petri, ut præsens argumentum prætendit. Ex quo obiter deprehendens, quam certum sit assumptum argumenti à nobis primo loco factum nullam scilicet rem posse esse obiectiue veram per veritatem identificatam cum alio quopiam distincto à se; si enim

veritas obiectiua rei cum alio quopiam realiter à re ipsa distincto esset idem tota essentia, & quiditas rei cum eodem pariter esset idem; atque adeo distincta realiter à re, cuius essentia est, ut patet ex hoc argumento. Quod tamen euidentius repugnat.

Quot verò absurda præter *superius* illata ex conclusione huius argumenti sequantur, nemo non videt: Sequitur enim Deum re vera, & formaliter esse hominem, esse brutum, esse lapidem, & cætera humilimodi cuncta. Tum esse chimeram impossibilem, esse peccatum, & omnia mala. Denique esse quidquid ante existentiam absolutam aliquam veram essentiam habere concipitur. Quod totum plus profecto quam chimericum est.

Nonò hac ratione probari potest propositio, sententiæque aduersa impugnari. Ut Deus est necessitas, & veritas, à qua Petrus ante absolutam sui existentiam habet verè, & necessario esse hominem; ita non potest non esse itidem veritas, & necessitas, à qua peccatum ante absolutam sui existentiam habeat verè, & necessario esse malum; sed hoc secundum repugnat Deo. Ergo. Maior est ipsa aduersariorum sententia. Probo minorem. Deo repugnat, utpote ipsi fœdum, & indecorum per se, & politius facere, quod peccatum contingenter sit malum, faciendo per se, & politius, quod contingenter existat peccatum, quatenus malum est, ut tota bona Theologia docet: sed peius est quidpiam necessario esse malum, quam esse contingenter malum. Igitur magis repugnat Deo, utpote ipsi magis fœdum, & indecorum per se, & politius facere, quod peccatum necessario sit malum, essendo necessitas ipsa, & veritas, à qua habet peccatum verè, & necessario malum esse. Confirmatur, & declaratur primò. Indignum, & Deo in genere causæ efficientis esse causam per se, ut habeat esse, & veritatem contingentem malitiæ peccati. Ergo indignius est Deo in genere causæ formalis (quod est intimior modus causandi) esse causam per se, ut habeat esse, & veritatem necessariam malitiæ peccati. Confirmatur secundò. Peccatum purè possibile in aduersariorum sententia non potest non quoad totam suam essentiam, atque adeo, & quoad malitiam suam formalem esse identificatum cum Deo, iuxta argumentum vniuersale octauo loco nuper factum. Hoc autem quid fœdus dici possit?

Decimò arguitur. Status quiditatiuus rei impossibilis habentis in se quidditatem, iuxta dicenda disputat. 11. omnesque subinde veritates obiectiue ad talem statum pertinentes, eodem pacto, ac modò se habent, persisterent etiam si per impossibile deficeret Deus: quia etiam in eo casu per locum, ut aiunt, intrinsecum maneret verum, rem, quæ modo est impossibilis, esse impossibilem, talemque intrinsecè, & de suo esse, qualis modo dicitur esse ex conceptu suo. Igitur status quiditatiuus huiusmodi rerum impossibilium non est re ipsa idem cum Deo, proindeque nec veritates obiectiue, & necessariae earum. Tantumdem ergo dicendum erit de statu quiditatiuo, & veritatibus necessariis omnium aliarum rerum realiter distinctarum à Deo. Quomodo autem hoc, & similia argumenta sumpta ab hypothese impossibili bene, & efficaciter probent, in eadem *disputatione* 11. explicabimus, ubi Recentiorum solutiones, instantiasque infringemus.

Vndecimò. Bonitas transcendentalis rerum distincta

Disp. X. De variis statibus rerum Quæst. I. 227

distinctarum à Deo, non est idem cum ipso Deo, ut est certum: ergo nec veritas transcendentalis eandem. Consequentia ab omnibus, præterquam à Recentioribus, contra quos agimus videbitur optima: siquidem ex omnium communi persuasione, non minus est intrinseca rebus veritas transcendentalis, de qua hic est sermo, quam bonitas. Semel autem posito, quod veritas sit idem cum Deo, & bonitas; & tota essentia rerum erit idem cum ipso; ut argumento octavo probauimus. Indèque fiet præter cætera absurda, ut Deus nihil bonitatis cernat in rebus ante earum existentiam, quo ad illas præ aliis producendas permoueat.

34 Ex quo duodecimo sic potest argui. Deus mouetur ad producendas eas creaturas præ aliis, quia antequam decerneret eas producere, videt in his bonitatem veram, quam non videt in illis, seu absolutam, seu respectuam, eamque aut convenientiam ad subiectum, aut utilitatem ad finem; sed hanc veram differentiam, inæqualitatemque bonitatis, quam independentem ab existentia absolutâ creaturæ habent, non habent tanquam à formâ extrinsecâ ab entitate Dei; quippe, quæ cum si una, & eadem, non potest reddere formaliter has creaturas præ illis bonas, aut magis, aut minus bonas, ut est notissimum; ergo habent intrinsecè, & de suo. Et quidem veram perfectionem, quam Deus vidit in humanitate Christi, antequam eam decerneret, & quâ visâ, ad eam præ aliis decernendam permotus est, non provenire illi extrinsecè; ab entitate Dei, constat primò: quia & cæteræ omnes humanitates possibiles eandem perfectionem, quam Christi humanitas ab eadem Dei entitate extrinsecè haberet, cum omnium eadem ratio sit, ut constat; nihilque veræ perfectionis vidisset Deus in humanitate Christi præ aliis, quo ad eam præ illis eligendam permoueretur, ut supponitur. Secundo, quia eadem est perfectio, quam Christi humanitas habet existens, & quam Deus ante existentiam præiudic, præiudicamque decreuit, ut constat, sed illa adæquatè est distincta à Deo ut etiam constat: ergo & hæc. Vnde præterea colligitur contra Aduersarios, possibilitatem rerum ad earum bonitatem pertinentem intrinsecè; (non enim essent verè bonæ, nisi essent possibiles) adæquatè quoque distinctam esse ab entitate Dei, cum ipsique rebus adæquatè identificatam, sicut & ipsa bonitas.

35 Decimo tertio. Hæc veritas: *Deus existit*, longè magis necessaria est, quam hæc. *Petrus est homo*, ut infra disp. 11. ostendemus: igitur non sunt eadem obiectiua veritas, prout Aduersarij censent.

36 Decimo quarto status quiditativus Dei diuersus est ab existentiali, ad eumque præuius saltem comparatione nostri intellectus, multasque diuinas veritates ad illi spectantes verissimè nos iudicamus cū præcisione ab absolutâ Dei existentia. Ob id enim hæc veritas, quæ de illarum numero est: *Deus est Deus*, longè euidentior est nobis, quam hæc: *Deus existit*; Et tamè ut verè huiusmodi veritates sint iudicabiles antecederet ad existentiam absolutam Dei, non requiritur alterius Dei existentia, à quâ illæ tanquam à formâ verè reddantur: igitur nec veritates quiditatiuæ rerum distinctarum à Deo titulo antecedentiæ, & independentiæ, quam habent ab existentia absolutâ earum, nequirent existentiam Dei absolutam, ut per illam tanquam per formam extrinsecè verè reddantur, ut putant Aduersarij.

37 Decimo quintò. Nulla propositio cernitur, imò improprio potius apparet inter necessitatem, & veritatem intrinsecam, quam habet entitas Dei

prout existens, & cæteras res à Deo distinctas, ut hæc ab illa tanquam à formâ extrinsecâ suas veritates quiditatiuas, & necessarias formaliter sortiantur. Siquidem entitas diuina tum vera, tum necessaria est in existendo: aliæ autem res per veritates, quas habent quiditatiuas, & necessarias nec veræ sunt, nec necessariae in existendo; sed præcisè in essendo id, quod de suo sunt independentem ab existentia. Igitur absque fundamento, imò contra rationem asseritur ab Aduersariis, Deum ipsissimam necessitatem, & veritatem esse, à quâ cætera cuncta necessariò vera euadunt quiditatiuis veritatibus.

Postremò, ne prolixus videar, inde propositi- 38 nem probò: quia status rerum, de quibus impræsentiarum agimus aliud non sunt à modis essendi earum, ratione quorum variæ illis competunt veritates ab intellectu iudicabiles, ut in principio dicebamus: sed nullum modum essendi propriè, & strictè loquendo, res possunt habere per aliud realiter à se distinctum, quia nulla res est id, quod est per aliud à se. Ergo nullus status rerum distinctarum à Deo est cum Deo identificatus. Hæc satisnam ex iis, quæ in hac quæstione dicenda super sunt, ampliùs, & ampliùs propositio data firmabitur.

Propositio 2.

Status conditionatus contingens rerum contin- 39 genter futurarum sub conditione realiter distinctus est à scientiâ Dei, quâ ut sic cognoscuntur, utpotè identificatus realiter cum rebus ipsis.

Hæc propositio etiam est contra Recentiores 7. citatos, quatenus sine duce, minùsque caute fortasse quàm oporteret affirmant, futuritatem conditionatam contingentium, atque ad eò veritatem obiectiuam eorum cum scientiâ pariter contingente, & apud nos media, quâ Deus illa cognoscit, identificari realiter. Probanda autem ea venit imprimis argumento speciali, quod pro præcedente locum non habuit; utpotè subnixum contingentie status, & veritatum conditionalium, de quibus modò sermo est. Formo autem illud hoc pacto.

Deus cognoscit hoc obiectum, quod ponimus 40 esse verum. Si Iudas haberet auxilium A. conuerteretur, per scientiam, quâ potuit carere, & habere oppositam: quia obiectum hoc potuit esse falsum, & verum eius contradictorium. Ergo per aliquod debuit determinari intellectus diuinus ad cōcipiendum hunc actum scientiæ, potius quàm oppositum. Est certum. At tale determinatiuum neque extra Deum, neque intra Deum est assignabile, iuxta aduersam sententiam: igitur ea nequit non esse falsa. Non extra Deum, ut confitentur Aduersarij: quia prædictum obiectum, quod solum posset assignari, apud eos nullam veritatem obiectiuam, nullumque esse obiectiuum habet, sed prorsus est nihil antecederet ad scientiam sui, ad eamque subinde nullatenus determinare valet. Non intra Deum: quia cuncta necessaria Dei indifferentia sunt ad actum scientiæ, de quo agimus, & ad oppositum. Decretum autem liberum nullum est, quod possit ad talem actum determinare, ut Aduersarij ipsi contra Thomistas cum omnibus nostratibus statuunt. Ipse autem actus scientiæ ad se ipsum determinare nequit. Ergo. Dicunt, determinare ad actum scientiæ formalitatem cuiusdam habitudinis ad obiectum ab ipso actu omninò indistinctam realiter, distinctam tamen per nostram rationem. Verum, cum sermo sit de determinatione reali independente omnino à nostro modo concipiendi, hoc ipsum est, actum scientiæ ad se ipsum

ipsum determinare, ut patet. Præterquam quod cum illa formalitas habitudinis sit etiam Deo contingens, ab omnique decreto independens circa eius determinatum reuertitur eadem quæstio. Quare in hoc minime hærendum est.

41. Effe autem impossibile, quod actus scientiæ, aut quidpiam cum illo omnino identificatum realiter ad actum ipsum, siue ad eius existentiam per se ipsum determinet; inde profecto constat: quia determinare existentiam rei contingentem influxum aliquod præ se fert in talem existentiam, nihil autem per se ipsum in sui existentiam potest influere, alias se ipsum posset cauare, quoad primum sui esse, quod est absurdum, contra *proposit. 21. statutam disput. 9. quæst. 5.* Dico *per se ipsum*: quia media cognitione sui, aut amore, nihil vetat concurrere quidpiam ad suam primam existentiam. Dices, actus liberos voluntatis per se ipsos ad se ipsos determinare. Siquidem, cum quæritur, cur voluntas elicit volitionem, respondetur: *quia vult.* Caterum per *id, quia vult*, non redditur pro causa determinante volitionem ipsa volitio; sed vis electiua, siue dominium, quod voluntas habet in actu primo, titulo potentiæ liberæ ad eligendam volitionem præ opposito, atque adeo ad determinandam eius existentiam præ opposito. Quidquid autem sit de modo loquendi, id apud omnes certum est, intellectum diuinum non esse potentiam liberam respectu suorum actuum: igitur certum quoque esse debet, intellectum diuinum non ita posse determinari ad actum scientiæ, de quo agimus, ut determinatur voluntas ad suos actus liberos; siue ea dicatur, ut à quibusdam solet, per actus ipsos determinari; siue potius, ut ab omnibus debet, à se ipsa determinari ad habendos actus, eorumdemque subinde actuum existentiam determinare. Potentia enim libera eo ipso, quod proprio nutu, sponteque sua se potest flectere in vtramvis partem contradictionis, dum hanc præ opposita de facto eligit, ad hanc se ipsam determinare dicitur proprie, quod ipsum est huius, præ alterius, existentiam determinare.

42. Imò hinc contra Aduersarios arguitur ab absurdo. Apud eos enim intellectus diuinus à nullo alio determinatus præterquam à se ipso, concipit hanc scientiam præ opposita. Ergo respectu talis scientiæ potentia est libera; aliundeque est certum apud omnes, respectu nullius scientiæ esse potentiam liberam. Quod est contradictio. Dicunt non esse potentiam liberam, etsi sit indifferens ad vtrumvis ex extremis oppositis. Primum: quia etiam habitus charitatis est indifferens ad vtrumvis, & tamen non est potentia libera. Secundum: quia de ratione potentiæ liberæ est, quod præcognoscat extrema ad quæ est indifferens, ducaturque ad eligendum vnum præ alio propter conuenientiam cognitam in eo præ alio, quod in intellectu diuino non reperitur. Sed malè. Primum: quia habitus charitatis non est à se ipso determinabilis, ad alterutrum ex extremis oppositis, sicuti ponitur esse intellectus diuinus, sed à nutu voluntatis liberæ, cui subditus est; vnde exemplum non est ad rem. Secundum: quia certum, ni fallor, est apud omnes, potentiam ita indifferenter ad vtrumvis, ut possit se ipsam ad alterutrum determinare, quin ab alio quopiam determinetur, non posse non liberam esse. An verò ad huiusmodi spontaneam determinationem, in qua communi persuasione consistit libertas, sit requisitum, quod talis potentia ducatur præ cognitione conuenientiæ, ac disconuenientiæ extremorum, sub

lite est. Sunt enim, qui id negant, ut videre est in Arriag. *disp. 8. de anim. sect. 1. & 2.* Quare dicendum haud dubie est, sequi ex Aduersariorum sententia, aut intellectum diuinum simpliciter esse potentiam liberam, aut esse potentiam chimericam, utpote habentem id, in quo consistit libertas, sine requisito ad libertatem.

Amplius. Agre, imò ne agre quidem intelligibile videtur, quod aliquid contingenter existat in rerum natura, & tamen à nulla libertate aut diuina, aut creata ducat originem. Sed scientia Dei, de qua tractamus, ita existit contingenter in rerum natura, ut potuerit non existere; & tamen iuxta Aduersarios neque à libertate creata venit oriunda: quia putant libertatem creatam ante absolutam sui existentiam, penitus esse nihil neque à libertate diuina: quia supponunt cum nostra schola contra Thomistas, talem scientiam nullatenus esse liberam Deo, ut potè nullum decretum Dei liberum supponentem. Igitur Aduersariorum sententia aut agre, aut ne agre quidem intelligibilis est. Dicunt. Contingens nullo modo trahens originem à libertate creata, qualem supponunt dictam scientiam; tunc solum exigere nasci à libertate diuina, quando addit perfectionem aliquam cumulo rerum, qualem non addunt actus interni Dei contingentes, utpote, qui non alia perfectione quam necessaria Dei cum ipso Deo identificata potiuntur; in quo à creaturis contingentibus discriminantur, quæ propriam, contingentemque perfectionem habent: ob idque minime existere possunt independentem à dominio voluntatis diuinæ. Egregium effugium ex occasione dumtaxat, ut videtur, quæsitum? Quid interest addere, vel non addere perfectionem cumulo rerum id, quod verissime est aliquid existens contingenter à parte rei, ut necessario subdi debeat, vel secus dominio libertatis diuinæ? Numquid Deus minus est Dominus verorum, quam bonorum, ut queat impunè verum contingens eius dominium subterfugere, contingens autem bonum non item? Aut cur, cum æque exposcat vtrumque non existere à se (si quidem nihil contingens potest existere à se ipso) alterum à dominio alieno, seu diuino, seu creato existere exposcat, alterum autem minime? Certè quæcumque principio distincto egent, à quo habeant contingenter existere, dominio quoque distincto æque egere dicenda sunt, à quo eorum existentia præ opposita determinetur. Quare, si scientia, de qua agimus, esto non addat perfectionem cumulo rerum, citra omne dominium libertatis diuinæ, & creata ab intellectu Dei re verà potest contingenter existere; non video, cur plures creaturæ, quantumvis perfectionem addant cumulo rerum, pariter ab omnipotentia contingenter possint existere, citra omne dominium libertatis diuinæ, & creata.

44. Dicent fortasse, ea solum contingencia subdi dominio libero Dei, quæ ut talia, à voluntate diuina, in qua tale dominium stat, sunt efficaciter amabilia; talia autem ea dumtaxat esse, quæ perfectionem contingentem addunt cumulo rerum. Caterum, etsi assumptum sit verum, adhuc scientia contingens, de qua tractamus, obiectum idoneum esse posset amoris efficacis Dei: quia licet bonitatem entitativam, & absolutam sibi propriam, atque adeo contingentem non habeat, vel habet respectivam utilitatis ad varios fines, quæ ad terminandum dictum amorem sufficiens est; vel esto hac itidem careat, adhuc semel bona per solam bonitatem Dei necessariam, obiectum idoneum esse posset.

Disp. X. De variis statibus rerum. Quæst. I. 229

posset talis amoris: quoniam ut complexum aliquod efficaciter sit amabile, fat est, quod illud bonum sit, & sumptum indiuilium contingens; tamen non omnes eius partes seorsim sumptæ sint contingentes. Nullus igitur apparet titulus, quominus prædicta scientia non efflagitet necessarium nasci à libertate diuina, casu, quod à libertate creata non possit originem trahere, ut Aduersarij putant.

45 Qui quidem in solutionibus datis difficultati propositæ non quiescentes, eo tandem perducti sunt, ut fateantur, obiectum scientiæ mediæ logicæ quidem, non verò aliter determinare intellectum Dei ad talem scientiam concipiendam, ad eamque tubinde præcedere prioritate quadam rationis, non verò vlla prioritate reali, quod multis satagunt explicare; sed, quæ ego non video, quomodo cum sententia sua cohæreant. Perstunt namque in asserendo consentienter ad sua principia obiectum scientiæ mediæ nullum esse, nullamque tubinde veritatem obiectiuam habere in se antecedenter ad talem scientiam, siue independentem ab illa; sed totam suam veritatem obiectiuam ab ipsa, tanquam à forma extrinseca mutuare. Quo posito, vereor ne eiusmodi determinatio logica dicti obiecti verbalis tantum sit, captaque ad obtegendam aliquo modo dissonantiam eorum, quæ ex tali asserctione, sententiæque inferenda veniunt. Si enim obiectum scientiæ mediæ nullum esse, nullamque veritatem obiectiuam habere in se, atque adeo prorsus est in se nihil, independentem à tali scientia, quoniam aut logicæ, aut aliter potest ad existentiam eius determinare? Siquidem merum nihil ad nihil vlllo modo valet concurrere, seu conducere, ut est notissimum. Dicere namque, ut dicunt ex vi infinita intelligendi, quam habet intellectus diuinus, & ex prædicto obiecto per bonam consequentiam inferri, dari in Deo scientiam eius, & in hoc consistere determinationem logicam, quæ obiectum determinat ad scientiam; perinde est, supposita dicta asserctione, sententiæque ac dicere, ex sola vi intellectiua intellectus diuini per bonam consequentiam inferri, dari in Deo scientiam talis obiecti; atque adeo solum intellectum diuinum se ipsum ad eius scientiam determinare, (reciditurque in id ipsum, quod tentabatur vitari, vel occultari.) Siquidem, quod intellectus diuinus præstat nihilo comitatus, per se solum præstat, ut est notissimum: obiectum autem prædictum, iuxta prædictam asserctionem, atque sententiam, nihil est prorsus in signo antecedente ad scientiam. Sed his omisiss, vigentes ab aliis laterebus Aduersarios argumentis aliis ostendamus propositionem.

46 Sit igitur ordine secundum. Nulla res potest reddi obiectiue vera per aliquid à se distinctum realiter, sed per se necessario est talis, quæcumque obiectiue vera est, ut efficaciter, vniuersaliterque probauimus *suprà* n. 12. Ergo neque conuersio Iudæ ut futura sub conditione auxilij A, per aliquid à se distinctum realiter potest reddi obiectiue vera. Ergo veritas huius obiecti conueniens conuersioni Iudæ: Si Iudas haberet auxilium A conuerteretur, non potest esse identificata cum scientia Dei de tali obiecto, quæ realiter à conuersione Iudæ distincta est. Vtræque consequentia est euident: antecedens autem est probatum *loco cit. 110*. Hinc, ut arguebam vniuersaliter *n. 14*.

47 Arguo in præsentit tertio ab absurdo. Nullum conditionatum contingens est obiectiue verum intrinsece, ut statunt aduersarij. Sed iuxta argumen-

Pharus Scient. Tom. I.

tum præcedens nec potest reddi obiectiue verum extrinsece per scientiam conditionatam Dei. Ergo simpliciter nullum est obiectiue verum. Sed solum obiectiue vera cognoscibilia à Deo sunt. Ergo stante Aduersariorū sententia, nullū conditionatum contingens à Deo cognoscibile est. Quod est absurdum. Hoc argumentum eandem vim habet contra Thomistas opinantes, huiusmodi contingentiā conditionatā duntaxat esse obiectiue vera à decreto extrinseco Dei.

Quarto, iuxta doctrinam vniuersalem *suprà* datam *n. 15. & seqq.* ita arguo. Iudicare Deum, esse hoc obiectum verum: *si Iudas haberet auxilium A conuerteretur*, aliud non est, iuxta Aduersariorum doctrinam, quam iudicare Deum, existere veritatem obiectiuam conuersionis conditionatæ Iudæ, realiter à sua scientia indistinctam, nullatenus iudicata, sed summam apprehensa simpliciter ipsa conuersione conditionatæ Iudæ. Igitur Deus rursus nullum contingens conditionatum iudicat; sed tantum scientiam absolute existentem, quam de illo ab Aduersariis habere dicuntur: ne hanc quidem iudicat; siquidem de obiecto non iudicabili à se distincto impertinenter esset in Deo scientia contingens sui ipsius tantum iudicatiua. Hoc argumentum etiam facit contra Thomistas commemoratos, cuius vim ut percalceas, lege ad rem dicta *loco citato*.

Quinto arguitur. Aut Deus iudicat conditionatum 49 congens, ut condistinctum à sua scientia de illo, aut non, sed scientiam ipsam solum: Si non, sequitur primum, nullum conditionatum contingens à Deo sciri, quod quàm sit absurdum iam diximus. Secundo sequitur, Deum falli: quia iudicat se habere scientiam de obiecto conditionato, atque adeo se iudicare illud cum verè non iudicat. Si autem Deus præter scientiam iudicat conditionatum contingens, ut condistinctum ab ipsa scientia. Sequitur iterum, Deum falli: quia conditionatum contingens terminans semel sui cognitionem, ut condistinctum à scientia, non potest non esse aliquid obiectiue in mente illud cognoscentis, ut condistinctum à scientia; (omne enim cognitum aliquod esse obiectiuum habet in mente illud cognoscentis, aut non erit cognitum, ut ponitur) ac in se ipso, ut condistinctum à scientia iuxta aduersarios penitus nihil est: igitur aliter se habet in mente cognoscentis, quàm se habet in se. Quod ipsum est cognoscentem falli, quando cognitio iudicatiua est, ut supponimus.

Sexto arguitur consentaneè ad doctrinam datam *numer. 19. & seqq.* Hæc duo obiecta: Si Iudas haberet auxilium A conuerteretur. Si Iudas haberet auxilium A non conuerteretur; vel sunt contradictoriè opposita independentem à scientia sui, vel non? Si sunt: ergo independentem à scientia sui, atque adeo intrinsece alterum verum, & alterum falsum est, quo corrumpit aduersa sententia; siquidem oppositio obiectorum sibi contradicentium in eo stat, quod alterum verum sit, & alterum falsum. Si non sunt. Ergo inuariatis intrinsece obiectis sibi contradicentibus, alterutrum sine differentia potuit Deus scientiam concipere; quod est mirabile. Cur igitur affirmatiui potius, quàm negatiui scientiam concepit de facto? Quin imò amborum simul potuit concipere scientiam: quod est absurdum; quia obiecta aliàs inter se non opposita simul sciri possunt, nec scientiæ eorum erunt oppositæ, cum scientiæ solum opponantur penes obiectorum oppositionem. Tum etiam amborum simul potuit scientia carere, quod æquè

aquē absurdum est: quia intellectus Dei necunde potest necessitari ad concipiendam scientiam obiecti praterquam à veritate ipsius obiecti, neutrum autem obiectorum sibi contradicentium, iuxta Aduersarios, est verum antecedenter ad scientiam sui, unde patet ex eorum sententiâ sequi vtrumque, aut simul verum, aut simul non verum posse esse; Quo quid absurdius? si dicant, intellectum diuinum suapte naturâ necessitatum esse ad cognoscendum alterutrum extremum contradicentis sine altero, sicque suâ cognitione faciendum, vt alterum verum, & alterum non verum sit indispensabiliter. Abique idoneo fundamento loquentur difficultate pressi. Nul- lum enim adest ad dicendum extra calum contro- uersia præsentis, intellectum diuinum aliunde, quàm à veritate obiectorum, ad quidpiam a se distinctum cognoscendum necessitatum esse; Eius quippe non est facere per se quæ cognoscatur, sed cognoscere aliunde facta, vt est notissimum.

51 Septimò arguitur. Sequitur ex sententiâ opposi- tã omnia conditionata contingentia, quæ Deus non cognoscit, & potuit cognoscere, proprie ab illo ig- norari modò. Quod est absurdum: quia id dicitur proprie ignorari, quod ita non cognoscitur, vt sola eius cognitio desideretur, nihilo penitus ex parte obiecti deficiente, quominus proximè illud cognos- ci possit; sed sola cognitio eorum conditionato- rum contingentium, quæ Deus non cognoscit, desi- deratur, vt ea cognoscatur, illaque sola abique omni alio posita, vt proximè potuit poni, cognoscerentur. Ergo.

52 Octauò arguitur. Certum est, multa contingentia conditionata, esse moraliter necessaria, multa verò non item. Sumo ergo vnum moraliter necessarium, sitque *A*; & arguo sic. Intellectus Dei est neces- sitatus moraliter ad cognoscendum *A*: quia, quâ ne- cessitate obiectum est verum, eadem tenetur intel- lectus Dei illud cognoscere, vt constat; sed non est necessitatus per obiectum, vt præcisum à scientiâ: quia vt sic, iuxta Aduersarios est penitus nihil; ne- que est necessitatus per ipsam scientiam, quia poten- tia nullo modo necessitari potest ad actum per ip- sum actum, vt est notum. Neque est necessitatus per se ipsum quia per se solum est necessitatus ad cognoscenda omnia vera, ex suppositione quòd sint vera, absolute autem penes necessitatem, quam ha- bent, aut non habent obiecta essendi vera, euadit ille necessitatus, aut non necessitatus ad cognoscen- dum illa. Igitur intellectus Dei necessitatus est mor- aliter ad cognoscendum *A*, quin sit per quod ne- cessitetur, quod est contradictio.

53 Nonò arguitur. Idem contingentia conditionata cognoscuntur à Deo, quia verè sunt futura sub con- ditione; non verò è conuerso; idem sunt verè futu- ra sub conditione, quia cognoscuntur à Deo, vt vni- formiter sentiunt, còstantèrque pronunciant Theo- logi, & Patres. At in sententiâ aduersariorum oppo- situm euenit. Ergo est falsa. Sensus autem in quem illi prædictam causalem detorquent, à communem omnium consensu prorsus alienus est.

54 Decimò per argumentum octauum positum *su- præ* n. 26. reductum ad præsentem materiam effica- ceter probari potest, sequi ex Aduersariorum sen- tentiâ, conuersionem Iudæ e. g. futuram sub condi- tione auxilij *A*, non solum quoad veritatem sui ob- iecti, sed quoad totum suum verum esse reali- ter esse identificatam cum scientiâ diuinâ. Quod pa- ter esse absurdum. Vnde rursus efficitur. Peccatum sub conditione futurum cum totâ suâ malitiâ, reali- ter esse indistinctum à scientiâ Dei, & consequen-

ter ab ipso Deo. Quod peius est absurdum. Et qui- dem Recentiores, cum quibus agimus expressè di- cunt, & sæpè repetunt, futuritionem conditionatam, aut conuersionis, aut peccati, aut cuiusvis alterius rei sub conditione futuræ cum scientiâ Dei esse identi- ficatam realiter; addunt tamen non esse idem futu- ritionem conditionatam rei cum ipsâ re conditio- natâ futurâ; sed malè: quia futuro conditionata rei aliud non est conceptione omnium, quàm existen- tia conditionata rei: Idem namque sonat, fore con- uersionem Iudæ, si daretur auxilium *A*, atque ex- tituram, si daretur. Sed existentia conditionata rei non est distincta ab ipsâ re, sicut nec existentia ab- soluta, vt dicti Recentiores nobiscum contra Tho- mistas tenent. Igitur nec futuritio conditionata rei distincta est ab ipsâ re. Dum ergo hanc indistin- ctam ponunt à scientiâ diuinâ, tacito quodam im- pulsu consequentiæ doctrinæ, tamen præter inten- tionem in absurdum modò illatum videntur in- ducti.

Vndecimò. Ex duobus conditionatis contingen- 55 tibus contradictoriis, alterum necessariò esset ve- rum, etiam si per impossibile Deus neutrius scien- tiam haberet: quia defectus scientiæ diuinæ per lo- cum intrinsecum, iuxta communem Theologorum consensum, veritatem obiectorum non tollit aliundeque ex extremis contradictoriis non potest non alterutrum verum esse. Igitur veritas alterutrius ex contradictoriis conditionatis contingentibus non est modò idem realiter cum scientiâ, quam Deus habet de illo.

Duodecimò. Oppositio contradictoria diuersa 56 est ab oppositione contrariâ, vt cum Arist. docent communiter omnes Philosophi, atque Theologi, quatenus vnum contradictorium formalis exclusio alterius est: vnum verò contrarium non est forma- lis exclusio alterius; sed illam infert. Ergo veritas contradictoriorum conditionalium contingentium non constituitur per scientiam Dei, vt aduersarij di- cunt. Probo consequentiam: quia sequeretur esse illa contradictoria, vt supponimus, & non esse contra- dictoria, sed tantum contraria. Quod est absurdum. Essent enim solùm opposita eâ oppositione, quam habent actus scientiæ diuinæ, ab ipsorum veritate indistincti, quæ oppositio contraria est. Diceret fortal- se aliquis, huiusmodi vera conditionata, vt constituta per actus scientiæ Dei oppositos esse quidem con- trarias; sed, quæ contradictoria inferunt, vt cetera quæque contraria. Attamen cum sententiâ, quam impugnamus hoc stare non potest: quia si conditio- natum de facto verum inferret, vt veritatem à se distinctam contradictorium formale oppositi, vt gratia e. g. inferret contradictorium peccati, iam da- retur aliqua conditionata veritas, non constituta per scientiam Dei, nempe illud contradictorium formale illatum; quod prorsus respuit dicta senten- tia. Fateri autem, vt fatebuntur eius Auctores oppositionem contradictoriam, & contrariam diuersas non esse quia opinantur, negationem vniuscuiusque rei, formalemque eius exclusionem aliud non esse à positio eius impedimento, præ- terquam quod est contra Arist. & alios omnes prorsus esse falsum, vt *suprà* ostendimus *disp. 9 quæst. 3.*

Decimò tertio. Omne contingens absolute exi- 57 stens prius naturâ fuit conditionatè existens, siue conditionatè verum, sub conditione principij, à quo habet absolute existere. Est certum apud omnes: quia si verum est absolute, consensus existit ab auxilio *A*, non potuit non esse prius verum conditionatè, si

existit

Disp. X. De variis statibus rerum. Quæst. I. 231

extiterit auxilium *A*, existet consensus: sed de cumulo omnium actuum scientiæ contingentis, quos Deus de facto habet, nullo dempto, verum est absolute: *existit ab intellectu diuino*: ergo de eodem fuit prius verum conditionate: *si extiterit intellectus diuinus, existet talis cumulus*: At hoc contingens conditionatum non potest constitui verum per aliquem actum contingentem scientiæ diuinæ, prout existentem absolute: quia in eo signo, in quo est verum, nullus omnino talis est, cum sit signum existentie conditionatæ omnium præcendens ab eorumdem omnium existentia absoluta, ad eamque præuius. Ergo per se ipsum, & ab intrinseco est verum. Tantumdem ergo de reliquis omnibus conditionatis contingentibus dicendum erit: quia omnium eadem ratio est. Neque sumat quispiam instantiam contra hoc argumentum ab actu scientiæ, per quem prout absolute existentem cognoscit Deus in omnium sententia dictum conditionatum. Nam bene stat, actum scientiæ è signo posteriore absolute existentie, in quo est, respicere ut obiectum, tum alios, tum se ipsum, prout conditionate existentes in signo anteriori; quin ipse in eo signo anteriori absolute existat. At verò, quod actus contingens scientiæ non sit prius conditionate, quam absolute existens; sed per ipsam absolutam existentiam constituitur in esse existentis conditionate: proindeque nihilo prius differant status conditionatus, & absolutus eius, prout ab Aduersariis in casu argumenti facti necessario est dicendum, omnino impossibile est. Ne autem prætexant Recentiores, cum quibus agimus, in conditionatis de conditione necessario purificanda, quale est illud, in quo argumentum factum fundatur, non distingui statum conditionatum ab absoluto, quo totum argumentum cessat. Tamen prætextus nullus sit; de quo alias; quandoquidem conditionatorum contingentium de conditione disparata ipsi scientiam mediam admittunt; statimque subinde conditionatum præuiumque ad absolutum; sumant loco prædicti conditionati, hoc de conditione disparata non necessario purificanda: *Si extiterit Petrus, existet in Deo talis cumulus actuum scientiæ*; de quo ibi. Quo totus cessabit prætextus, & nostrum argumentum firmiter persistet.

8 Decimo quarto. Ideo Aduersarij veritatem futuri contingentis conditionati cum scientia eiusdem faciunt idem: quia vniuersaliter putant, nullum obiectum ita esse verum, ut per scientiam absolute existentem sit iudicabile, quod non sit absolute tali scientiæ coexistens, vel per se ipsum, vel per aliquid secum determinate connexum, in quo consistat veritas eius. Sed futurum contingens absolutum neque per se ipsum, neque per aliud secum connexum coexistit scientiæ visionis sui ab æterno, præterquam per ipsammet scientiam: Ergo veritas itidem futuri contingentis absoluti cum scientia visionis eiusdem ponenda est idem. Quod est plusquam absurdum. Negabunt minorem Aduersarij. Primò: quia putant, futura absoluta physice esse præsentia æternitati Dei, ut sicque per se ipsa determinare intellectum diuinum ad sui visionem, atque adeò per se in æternitate esse vera. Secundò: quia putant etiam in Deo dari ab æterno decretum efficax determinatum eiusmodi futurorum, non quidem naturæ antecedens, sed comitans eorum existentiam (tale enim ponunt decretum, quo Deus concurret cum causis liberis) à quo etiam ab æterno sunt vera præcien-

Pharus Scient. Tom. I.

dendo ab eorum præsentia in æternitate. Cæterum, quàm sit fallum utrumque à nobis probabitur *sub loco* vnde pro complemento huius argumenti probatio minoris negatæ petenda est.

Decimo quinto. Scientia conditionata Dei, de qua agimus, necessario est vera, ut constet. Ergo & necessario connexa cum suo obiecto directo, quod iuxta Aduersarios adæquate ab illa est distinctum, tamen ab illa tanquam à forma extrinseca reddatur verum. Sed non est connexa solum cum tali obiecto, prout habente *esse* in ipsa scientia: quia ut sic etiam scientia falsa cum suo obiecto connexa est, siquidem hoc ipso, quod est representatio eius nequit existere abique eo quod illud habeat *esse* representatum in illa, ut constet. Igitur connexa est cum tali obiecto prout habente *esse* in se ipso; atque adeò existere nequit, quin obiectum tale sit realiter, & intrinsece in se, quale est representatiue, siue obiectiue, in ipsa scientia. Quo ruit sententia Aduersariorum. Vel si talis scientia potest existere abique eo quod obiectum habeat realiter, & intrinsece in se illud *esse*, quod representatiue, seu intentionaliter, seu obiectiue habet in scientia, hoc ipso potest falsa existere, siquidem falsitas scientiæ affirmatiue secundum omnes in eo stat, quod obiectum non sit in se sicut affirmatur per scientiam; atque adeò sicut obiectiue est in ipsa.

Decimo sexto. Deus ad conferendum mihi auxilium efficax præ sufficiente ab ea vera bonitate per scientiam mediam iuxta nostrā scholam præcognita mouetur, ratione cuius mihi illud magis proficuum est, quàm sufficiens, ut constet: sed huiusmodi bonitas à solo consortio consensus, quem secum fert, præcendendo ab omni Dei scientia prouenit tali auxilio; siquidem æquè mihi illud proficuum esset, eui Deus nullā de huiusmodi bonitate præscientiam haberet, ut etiam constet. Igitur huiusmodi vera bonitas in statu conditionato, in quo terminat scientiam mediam, nullatenus in sua veritate pendet ab ipsa scientia, tanquam à forma. Alioquin auxilium efficax in statu absoluto, ubi illud ipsa eadem bonitate est mihi bonum, quæ fuit præuisa in conditionato non tam à consortio consensus, quàm à consortio illius præuisionis esset mihi magis proficuum, quàm auxilium sufficiens; quod patet fallum esse; siquidem compertum est solum ad rem mea interesse habere auxilium, quo de facto consentiam: quidquid sit de scientia diuina.

Decimo septimo. Nulla proportio cernitur inter scientiam Dei conditionatam, & contingens sub conditione futurum, ut hoc per illam reddatur formaliter verum, uti arguebamus in simili *suprà* n. 37. Non enim apparet, potius videtur repugnare, ut veritas absolute existens verum faciat, quod non absolute, sed conditionate tantum existit: quale enim est verum, talis profecto debet esse eius veritas, & è conuerso. Certè, si per aliquid actu existens in Deo, veritas conditionatorum contingentium esset constituenda, minus malè quod ad rem attinet, posuissent illam Recentiores in decreto actuali Dei conditionato ex parte obiecti, non antecedente, sed comitante actum sub conditione futurum, ne libertatem laderet, quale ipsi ponunt in statu absoluto decretum, quo Deus concurret cum causis liberis: hoc namque pacto, nec tam peregrinè opinati essent, nec in difficultates argumento primo propositas circa determinatum diuinæ scientiæ cecidissent; tamen adhuc scientia eorum falsa esset. Ne tamen sic contra omnes nostros è medio tollerent scientiam mediam, in

V 2 cogita

cogitationem inauditam, & longè magis falsam prolapsi sunt: non animaduertentes, ut deberent, supposito illo suo decreto concurrendi determinanteque actus nostros comitanter, iam Deum ad conferenda sua auxilia efficacia, scientia media non indigere, ut ostendimus *alibi*; dum penitus tale decretum eliminemus. Adde, insequenter adscripsisse hos Recentiores veritatem conditionatorum necessariorum entitati necessariae Dei, & non potius scientiae necessariae eorum, adscribentes veritatem conditionatorum contingentium eorum scientiae.

- 62 Denique probatur propositio: quia status conditionatorum contingentium, veritasque obiectiva eorum modus essendi eorum est, qui proinde ab illis realiter debet esse indistinctus. Mitto plura: nam ex dicendis amplius roborabitur propositio. Solùm noto ad extremum, pleraque ex argumentis, quae pro ea adduximus etiam contra Thomistas facere, quatenus ponunt veritatem contingentium conditionatorum in decreto actuali Dei conditionato ex parte obiecti.

Propositio 3.

- 63 Nec status quiditativus absolutus, nec ullus status conditionatus rerum, per aliquam apprehensionem, aut divinam, aut creatam intrinsecè ulla ratione constitui potest.

Hæc propositio est contra secundam sententiam relata *numer. 8*. Probatur autem, quod attinet ad primam partem de statu quiditativo absoluto. Primò: quia huiusmodi status quiditativus rerum nihil est aliud ab illo modo essendi earum, ratione cuius ipsis competunt, de ipsisque subinde sunt enunciabiles veritates quiditativæ, ac prorsus necessariae earum; sed totus hic modus essendi se habet ex parte obiecti cuiusvis cognitionis Dei, & creaturæ, quin cognitio ipsa intret illum: Ergo.

- 64 Secundo: aut apprehensio siue divina, siue creata concipiens hoc obiectum: *Petrus est homo* est tota veritas talis obiecti denominans illud verum extrinsecè, ut de scientia conditionatorum contingentium philosophabantur Recentiores reiecti *proposit. 2.* aut est pars veritatis eius, aut neutro modo spectat intrinsecè ad eius veritatem. Primum, impossibile est, ut pleraque argumenta ostendant propositionis præcedentis. Secundum bifariam potest intelligi: vel quod sit pars veritatis extrinsecè denominantis obiectum, aut aliquid eius verum, alias in se non verum intrinsecè; & hoc pariter per eadem argumenta est iam reprobatum, ut patet: vel, quod sit pars veritatis obiecti intrinsecè quoad omnes suas partes veri, quatenus est pars ipsius obiecti, & hoc falsum est, ut per se apparet. Compertum enim est, apprehensionem huius obiecti: *Petrus est homo*, ipsum obiectum non intrare, sed tantum extrinsecè denominare illud apprehensum, seu cognitum. Si denique dicatur tertium, ad veritatem scilicet talis obiecti intrinsecè non spectare dictam apprehensionem, hoc ipsum est, quod intendimus. Nam non constitui talis obiecti veritatem per talem apprehensionem, & non constitui per talem apprehensionem statum quiditativum talis obiecti in idem recidit; siquidem statum quiditativum rerum vocamus illum, ad quem earum obiectivæ veritates quiditati-

uæ, & necessariae pertinere dicuntur, quique proinde aliud non est ab huiusmodi veritatibus.

Tertio. Petrus non est homo, ex eo quod talis à Deo, aut à creatura concipitur; sed potius talis à Deo, & à creatura concipitur, ex eo quod talis de suo est. Vnde prius aliquo modo est, Petrum hominem, quàm à Deo, aut à creatura concipi talem: igitur id, unde habet tale esse, quod est status quiditativus eius, independens est à cognitione tam increatâ, quàm creatâ, per illamque proinde intrinsecè non constituitur.

Quarto. Petrus per sui apprehensionem tantum acquirit esse apprehensum, siue cognitum; atque adeo (quod in idem recidit) obiectivè, seu intentionaliter, metaphysicèque subinde existere in mente illum concipientis, quod totum ipsi accessorium, & extrinsecum est. At esse hominem, ipsi est intrinsecum, & necessarium. Ergo in hoc, quod est, esse verè hominem per sui apprehensionem extrinsecam constitui non potest. Quod ipsum est, non posse constitui per illam statum quiditativum eius. Itaque non negamus, res omnes per sui cognitionem statum quemdam intentionalem, seu obiectivum fortiori, in quo quemdam essendi modum intentionalem dici possunt habere, quatenus in mente eas cognoscentis dicuntur existere, ibique subinde esse id, quod prout ibi existentes sunt. Dicimus tamen, hunc non esse statum earum quiditativum, quia totus iste modus intentionaliter essendi accidentaliter illis, siue accessorius, non verò quiditativus est. Quo autem iure status quiditativus, status etiam obiectivus speciatim dicatur, *inferius proposit. 5.* videbimus.

Quinto. Petrus prout est obiectivè in mente illum concipientis, siue prout est ibi existens intentionaliter, non est essentialiter, & necessariò homo; sed accidentaliter tantum, aut etiam contingenter; quemadmodum, & prout existens realiter in rerum natura. Quoniam hoc ipso, quod existentia, tum intentionalis in mente concipientis, tum realis in rerum natura conveniunt Petro accidentaliter, aut etiam contingenter; quicquid ei quoquo modo convenit prout existenti aut intentionaliter, aut realiter, non potest non convenire illi accidentaliter pariter, ut constat, aut etiam contingenter. Sed Petro prout in statu quiditativo non convenit esse hominem accidentaliter, aut contingenter, sed prorsus essentialiter, & necessariò, ut est notissimum. Igitur status quiditativus Petri non est, quem habet prout cognitus in mente illum concipientis, proindeque nec cognitione eius potest constitui; sed, quem in se, prout in se habet, in quantum est id, quod de suo ante sui cognitionem est.

Sextò. Si status quiditativus Petri esset, quem habet prout cognitus in mente cognoscentis, cognitioneque proinde constitueretur; de Petro prout in statu quiditativo verificarentur propositiones accidentales, & contingentes, ut *Petrus est albus: Petrus loquitur*, quia hoc ipso, quod quis concipiat Petrum aut album, aut loquentem, verum est accidentaliter, aut etiam contingenter de Petro, prout sic concepto, esse album, aut loqui. Hoc tamen planè absurdum est: quia de Petro prout in statu quiditativo solæ propositiones quiditativæ, & necessariae verificari possunt, ut constat ex dictis *suprà n. 6.*

Iam secunda pars propositionis, de quovis statu conditionato pariter comprobatur. Primò: quia

status conditionatus rerum ille est, ratione cuius veritates obiectivæ conditionatæ conveniunt illis: huiusmodi autem veritates ex parte ipsarum rerum se habent, quin ipsas intrent cognitiones, sicut & cæteræ omnes veritates de rebus ipsis enunciabiles, & iudicabiles.

70 Secundò: quia veritas obiecti conditionati, non potest ei aduenire extrinsecè ab aliqua sui cognitione, neque totaliter, neque partialiter, ut satis probant, quæ dicta sunt *propositio*. 1. & 2. Tum cognitio non est pars intrinsecæ obiecti conditionati per eam cogniti, prout paulò ante dicebamus de cognitione obiecti quiditativum; cum tantum sit veluti forma extrinsecæ denominans illud cognitum; quemadmodum voces significantes obiecta ista non intrant ipsa obiecta; sed extrinsecè denominant illa significata.

71 Tertiò. Futurum conditionatum non constituitur per iudicium, quo iudicatur tale, ut satis constat ex superioribus; sed neque apprehensio simplex constituit hypothesis, siue supponens conditionem, sub quâ illud iudicatur futurum ad eius intrinsecam constitutionem pertinet, prout fert sententia, quam refutamus modò. Ergo. Probo minorem. Quia futurum conditionatum neque est futurum, neque verum conditionatè sub conditione prout apprehensum, siue prout positum in hypothesis per ipsam apprehensionem, sed prout ex parte rerum se habente, quâ ratione talis futuri conditio est. Igitur talis apprehensio ne ex parte quidem conditionis intrat obiectum conditionatum; tamen ex parte intellectus sit requisita, ut sub conditione per illam apprehensa, & supposita ab intellectu ipso iudicetur futurum. Itaque cum iudicatur intellectus: *Si Iudas haberet auxilium A converteretur*. Quod iudicat est futuram conversionem Iudæ sub conditione, quod re ipsâ ipsi daretur, existeretque auxilium A non sub conditione, quod tale auxilium per sui apprehensionem supponatur existens, & datum; Hoc enim esset iudicare futuram conversionem Iudæ, non sub conditione auxilij A; sed sub conditione apprehensionis eius, seu (quod idem est) non sub conditione existentiae physice, sed sub conditione existentiae intentionalis auxilij A, quæ sunt diversæ conditiones. Igitur ad prædictum obiectum nullatenus spectat intrinsecè apprehensio faciens hypothesis, supponensque, ut conditionem, sub quâ futura iudicatur conversio Iudæ, physicam existentiam auxilij A; sed tantum ipsa existentia auxilij A, per modum conditionis, & ipsa realis futuritio conversionis Iudæ per modum conditionati, prout amplius *infra* declarabimus; tamen ex parte intellectus ad iudicandum conditionatum, necessarium omnino sit apprehendere conditionem per apprehensionem, quæ luapte naturâ ex peculiari modo tendendi suppositivâ eius sit, siue factiva hypothesis.

72 Quartò. Nulla harum vocum: *Si Iudas haberet auxilium A converteretur*, pertinet intrinsecè ad obiectum significatum per illas, tamen per unamquamque aliquid constituit intrinsecè tale obiectum significatum, ut est notissimum. Igitur tantumdem dicendum est de cognitionibus iis vocibus in intellectu correspondentibus.

73 Quintò. Qui iudicat, fore, ut Iudas converteretur, si haberet auxilium A, nullatenus cognoscit reflexè apprehensionem, per quam facit hypothesis, ut experientia constat; sed tantum conversionem ipsam, ut subest conditionatè ipsi auxilio. Igitur talis apprehensio non se habet ex parte obiecti, licet

ex parte intellectus ad tale iudicium requiratur.

74 Sextò. Non idè est verum obiectivè, fore conversionem Iudæ, si haberet auxilium A: quia ponitur ab aliquo intellectu in hypothesis, supponitur re tale auxilium existere; sed quia in casu realis existentiae talis auxilij, verè se Iudas determinaret ad talem conversionem. Igitur apprehensio ponens in hypothesis, supponensve, tale auxilium existere, ad veritatem obiectivam talis obiecti non spectat intrinsecè; sed aliunde tota illa integrè constat, tum per dictam apprehensionem, tum per iudicium, cui ea annectitur, cognoscenda. Ex quibus omnibus apparet, neque statum quiditativum absolutum, neque ullum conditionatum rerum per ullam apprehensionem aut divinam, aut creatam constitui intrinsecè. ut propositio nostra fert; & consequenter, neque veritates obiectivas ad tales status pertinentes.

Propositio 4.

75 Status quiditativus absolutus rerum ab omni eandem statu conditionato diversus est, tamen aliquem eorum ferat secum annexum.

Hæc propositio contra tertiam sententiam est relata n. 9. Probat autem quoad primam eius partem. Primò: quia passim iudicamus, atque enunciamus verè de rebus, iudiciis, atque enunciationibus absolutis, quæ independentè ab omni earum existentia tam conditionatâ, quàm absolutâ, huiusque penitus immemores eis deprehendimus convenire quiditativè; & necessario, ut cum dicimus: *Homo est animal rationale*: *Homo est risibilis*: *Actio connectitur cum suo termino*: *Triangulus habet tres angulos aequales duobus rectis*; & cætera huiusmodi. Igitur res statum quiditativum absolutum diversum ab omni conditionato habent, ratione cuius dictæ veritates absolutæ conveniunt illis.

76 Secundò: quia nemo hæcenus dixit, omnes propositiones veras de materiâ necessariâ, quales prædictæ sunt, & similes, conditionatas esse. Pleraque enim sunt absolutæ, ut experientia monstrat: Igitur veritates obiectivæ necessariæ (independentèque subinde ab existentia in rebus creatis) huiusmodi propositionibus correspondentes etiam sunt absolutæ, absolutèque conveniunt rebus, quibus per tales propositiones attribuntur. Omnis quippe propositio pænes veritatem obiectivam conditionatam, vel absolutam, quam enunciat, habet esse conditionatam, vel absolutam. Igitur res statum quiditativum absolutum ab omni conditionato diversum habent, in quo prædictæ veritates illis dicuntur convenire, quique re ipsâ nihil est aliud, quàm veritates ipsæ.

77 Tertiò. Scientiæ humanæ maiori ex parte agunt de rebus prout in statu quiditativo. Contemplantur enim rerum essentias, & proprietates secundum se cum præcisione ab existentia; & tamen ferè semper procedunt per propositiones absolutas, per demonstrationesque, & discursus ex absolutis propositionibus coalescentes, ut cernere est in Metaphysicâ, Geometriâ, Arithmeticâ, Mechanicâ, Logicâ, & similibus. Principia etiâ harum scientiarum veritates absolutæ sunt ut implurimum. Properterea nemo hucusque putavit nullam veritatem absolutam sciri per huiusmodi scientias; sed omnes, quæ per eas sciuntur conditionatas esse. Igitur datur status quiditativus, & absolutus rerum ab omni conditionato diversus, ad quem omnes hæc veritates, quæ obiecta sunt talium scientiarum pertinent.

78 Quartò denique à priori. Quia vnaquæque res secundum se considerata cum præcissione ab existentia de suo habet, siue ex conceptu suo obiectiuo esse absolute talem, vel talem, prout explicabimus *proposit. 5.* Hoc autem ipsum est, esse eam talem, vel talem, prout in statu quiditativio absoluto; vt constat ex dictis, & amplius ex dicendis constabit.

79 Quod autem status quiditativus aliquem statum conditionatum, nempe existentialem necessarium ferat secum annexum, quæ est altera pars propositionis, est clarum: quia hoc ipso, quod vnaquæque res de suo, siue ex conceptu suo sit absolute talis, vel talis, nequit non esse etiam talis, vel talis in statu existentiali ex hypothesi, quod existat: itaque eo ipso, quod hæc propositio absoluta *Petrus est homo*, in sensu quiditativio, & necessario vera est, non non potest non esse etiam vera hæc conditionalis: *si extiterit Petrus, existet homo*; siue: *si extiterit Petrus existentialiter erit homo*, & in cæteris pariter.

Propositio 5.

80 Omnis status quiditativus rerum in veritatibus obiectivis quiditativis ipsarum rerum ab eisdem rebus indistinctis consistit. Similiterque omnis status existentialis in veritatibus obiectivis existentialibus. Nullusque proinde horum statuum à rebus, quibus illi conveniunt, entitativè distinctus est. Cum quo nihilominus stat inter se eos diversos esse, sicut & veritates obiectivæ, in quibus illi consistunt diversæ sunt.

Hæc propositio, suppositis præcedentibus non tam indiget probatione, quam explicatione. Est autem quoad priorem partem expressa in Doctoribus citatis *suprà n. 10.* pro quarta sententia. Quoad posteriorem etiam existimo esse de mente omnium, præterquam Recentiorum, quos hætenus refutavi- mus: tamen si eam non expresserint: quia rem hanc potius supposuerunt, quam exposuerunt.

81 Incipiendo ergo ab statu quiditativio absoluto, dicimus, res omnes secundum se consideratas independentes ab eo, quod existant, vel secus habere de suo, siue, vt aiunt, ex conceptu suo obiectiuo veritates quasdam obiectivas ad suam essentiam spectantes, quæ ob id quiditativæ dicuntur, & ab intellectu, tum increato, tum creato verè iudicabiles sunt, & scibiles. Nec enim de rebus sola existentia est iudicabilis iudicio absoluto; sed etiam essentia, & quidquid ad essentiam pertinet. Iudicium autem absolutum de essentia, aut de pertinente necessario ad essentiam, qualis est passio propria, aut communis, necesse est, quod præscindat ab existentia; alioquin non quid necessarium; sed quid contingens iudicabit de re creata, cui contingens est existentia, & consequenter quidquid ei advenit cum ipsa existentia. Itaque, qui dicit, *Petrus est homo*, aut: *Petrus est risibilis*, accepto verbo *est* substantivè, quo pacto ab existentia præscindit, ob idque à tempore etiam absolvi dicitur; absolute affirmat, Petrum in se, & de suo, ex suæ conceptu obiectivo hominem, aut risibilem esse, quod verum est, quantumvis Petrus existat. Igitur status rerum quiditativus, & absolutus ab earum existentia independens in huiusmodi veritatibus obiectivis quiditativis, & absolutis, cum ipsique rebus identificatis consistit, vt diximus.

82 Dicuntur autem istæ quiditativæ veritates, & re vera sunt necessariae, non à necessitate aliqua abso-

lutè existente, qualis sola est necessitas Dei; in quo decepti sunt Recentiores *suprà* reiecti; sed à necessitate, quam ipsæ res de suo habent essendi id, quod sunt quiditativæ, quatenus impossibile est, vt tales de suo non sint: quæ proinde necessitas vnum est ex prædictis intrinsecis, atque quiditativis rerum conveniens ipsis prout in statu quiditativio, atque ita ab existentia præscindens, sicut & cætera. Necessitates quippe rerum multæ, & diversæ sunt, vt *infra disp. 11.* explicabimus. Alia est necessitas in existendo, qualem Deus habet: alia est necessitas in causando, quæ convenit causis necessariis; alia est necessitas in essendo, quod vnumquodque de suo est, quæ convenit omnibus rebus independentes ab eo, quod existant, vel secus. Tum alia est necessitas absoluta, alia ex suppositione, &c. de quo *ibi* multa.

Dicuntur etiam eiusmodi veritates incorruptibiles: quia, rebus corruptis, ipsæ persistunt verè de rebus ipsis iudicabiles, & scibiles, non persistentia existentiali quæ tota, rebus deficientibus, perit; sed persistentia essentiali, siue quiditativa, qualem habere censetur rerum essentia, quatenus indefectibiliter sunt verè iudicabiles, & scibiles secundum se, siue existant res, siue secus.

Dicuntur eadem veritates æternæ, non quia re vera corresponsdeant tempori æterno, seu infinito, aut in ipso verè, & propriè durent. Quod enim non existit, durare in tempore, aut tempori correspondere propriè, & in rigore non potest; sed quia in quacunque, siue ex quacunque parte totius temporis infiniti, atque adeo ab æterno, & in æternum verè iudicabiles sunt. Aut etiam, quia nos, qui cuncta tempore mensuramus, eas concipimus quodam modo correspondentes omni tempori æterno ob eam indefectibilitatem, quam habent in suo esse quiditativio, & scibili. Quo pacto intelligendi sunt Albertin. & alij Doctores relati *n. 10.* cum dicunt, essentias rerum creaturarum ab æterno esse non actualitate existentia, sed actualitate essentia; id est, non existendo, sed essendo id, quod de suo sunt, sumpto videlicet verbo *esse* non existentialiter, sed essentialiter, non prout significat actum existendi, quo pacto est verbum adiectivum; sed prout significat actum essendi id, quod vnumquodque de suo est, quo pacto est verbum substantivum vocatur, prout sæpe *disp. 9.* dictum, atque explicatum est.

Dicuntur denique veritates prædictæ convenire rebus ex suo conceptu obiectivo, non, quod eis reduplicativè, vt obiectis illæ conveniant, nec quod non sint veritates reales realitate essentia, seu quiditativis independentes à conceptione eas intelligentium, vt putabant Recentiores reiecti *prop. 3.* sed, quod conceptui illi obiectivo rerum, qui intelligenti proponitur sumpto specificativè verè conveniunt, præscindendo ab eo, quod ille realiter sit existens, vel secus.

Etenim præterquam quod, omnis status rerum scibilium obiectivus generaliter dici potest, quatenus omnis res dum scitur, siue cognoscitur quoquo modo, obiectivè dicitur esse in mente cognoscentis, tanquam in quodam statu, prout *suprà* iam adnotavimus *numer. 66.* Quemadmodum omnis etiam veritas, ex parte ipsarum rerum se habens, generatim obiectiva appellatur: status tamen quiditativus speciali quadam ratione communiter dici solet, insuper status obiectivus. Non quidem, quia non sit vlllo modo status realis; sed quia realis non est realitate

realitate existentia; sed tantum realitate essentia. Quocirca non habens existentiam realem, a qua præcendit, solum existentiam obiectivam, intentionalemve in mente illum concipientis censetur habere. Cum tamen aliunde in se, & de suo, independentemque à sui conceptione essentiam, seu quiditatem realem, & veram habeat, statumque proinde realis realitate essentia dicendus sit, ut ex iam dictis satis constat. Re tamen bene intellecta, nos quoque, ut cum plerisque loquamur, non semel statum quiditativum, statum etiam obiectivum indiscriminatim vocabimus.

87 Iam verò de statu existentiā absoluto, quem res actualiter, & absolute existentes habere dicuntur, utpote ex terminis notissimo, nihil est, quod addamus modo ad ea, quæ de ipso diximus num. 3. superest tamen explicandum id, quod in præsentī materia videtur difficillimum; quodque proinde Recentiores *supra* reiecerunt, & alios difficultate suā in vias prorsus inuias adegit. Quomodo scilicet status rerum quiditativus, & status existentiā absolutus differant inter se. Ratio difficultatis est, quia ex vna parte, status isti diuersi, imò, & separabiles poni debent; ex alia verò essentia, & existentia rerum, in quibus nos ponimus illos, re ipsa vnum, & idem sunt, ut supra ex sententia communi contra Thomistam disputat. 9. quæst. 6. statutum est. (Eademque difficultas est in exhibendo discrimine inter statum existentialem absolutum, & quemlibet conditionatum, de quo postmodum.)

88 Dico. Licet essentia, & existentia rerum re verā sint vnum, & idem entitatiue, verificatiue tamen, quo pacto statum quiditativum, atque existentialem constituunt,atenus inter se differre imò, & separabiles esse quatenus de rebus non existentibus verificabilis est essentia, & quidquid essentia necessariò fert secum annexum, de quibus tamen existentia, verificabilis non est; atque ita essentia cum suis passionibus in ratione veritatis obiectivæ independens, & separabilis ab existentia est, non quòd existentia, & essentia tanquam duo extrema distincta ab invicem separabiles sint: iam enim diximus non esse duo, sed vnum, & idem re ipsa; sed quod tota integra res quadamtenus à se ipsa separabilis est, quatenus potest non existere, siue non esse existentialem, essendo nihilominus in se, & de suo id, quod essentialiter est; quod est deficere eam totam existentialem, non deficiendo essentialiter; atque ita separari totam eandem, prout in statu essentia à se ipsa, prout in statu existentia. Ex quo potest, quomodo huiusmodi status in ratione talium diuersi, & separabiles sint, tametsi entitatiue, & quasi fundamentaliter, seu materialiter re ipsa vnum quid sint, & idem.

89 Opponi tamen potest primò. Veritas obiectiva rei, quā ratione eam in præsentī usurpamus, iuxta suppositionem factam num. 11. idem cum re est in sententia nostra, cum qua & inter se etiam sunt idem essentia, & existentia. Ergo (quidquid sit de modo concipiendi nostro, & distinctionibus rationis) re ipsa non magis potest veritas essentia, in qua stat status quiditativus esse independens, & separabilis ab existentia, siue à veritate essentia, in qua stat status existentiā, quam potest idem à se ipso independens, & inseparabile esse. Concedo totum. Iam enim dixi separabilitatem huiusmodi veritatum, & statum non esse talem, qualem habere solent extrema distincta realiter, sed talem, qualem vnum, & idem habet comparatione sui, quatenus potest non existere, essendo nihilominus,

quod de suo est. Quia tamen hoc melius percipitur à nobis applicatum ad extrema per nostram rationem distincta, idcirco dicimus, veritatem essentia, siue statum quiditativum à veritate existentia, siue ab statu existentiā, quæ extrema distincta sunt per rationem nostram independentem, atque inseparabilem esse.

Sed rursus potest sic opponi. Essentia est idem 90 cum existentia. Ergo de Petro purè possibili, de quo negatur verè existentia, non potest non affirmari essentia: aliàs idem prædicatum de eodem subiecto, verè simul affirmaretur, & negaretur, atque ita duæ propositiones, duoque extrema contradictoria simul vera essent, quod repugnat. Distinguo antecedens: essentia Petri purè possibilis est idem cum eius existentia identitate quiditativa, concedo; identitate existentiā, nego, & nego consequentiam cum probatione. Nam identitas solum quiditativa non sufficit, ut affirmatio essentia, & negatio existentia, quo sensu de Petro purè possibili verificantur, contradictoriè opponantur. Est dicere: essentia Petri purè possibilis, & eius existentia etiam purè possibilis solum sunt idem de suo, siue in statu quiditativo; non item existentialem, siue in statu existentiā, quandoquidem neutra eorum existit, atque ita quavis sufficiat talis identitas, ut nequeat sine contradictione affirmari de Petro essentia, & simul negari existentia, ambæ in sensu quiditativo; non tamen sufficit, ut nequeant sine contradictione affirmari de Petro essentia, & simul negari existentia; prima in sensu quiditativo, & secunda in sensu existentiāli ad hoc enim opus erat, quòd essentia, & existentia non solum quiditativè; sed etiam existentialem essent idem, hoc est, quòd ambæ cum sua identitate existerent. Vnde vniuersaliter patet, ad oppositionem contradictoriam satis non esse, quòd affirmatio, & negatio eiusdem de eodem fiant intra diuersos status; sed prorsus esse necessarium, quòd fiant intra eundem; atque idem. has propositiones, *Petrus est homo: Petrus non existit* contradictoriè non opponi, tametsi, quod altera affirmat idem de suo sit cum eo, quod altera negat de eodem: quia altera ad statum quiditativum pertinet; altera verò ad existentialem. Quocirca nec istæ opponuntur contradictoriè: *Si Petrus extiterit in instanti A loquetur, Petrus non loquetur in instanti A*; etsi sint affirmatio, & negatio eiusdem loquutionis de eodem Petro: quia prima ad statum conditionatum; secunda ad absolutum pertinet.

Denique opponi potest. Status quiditativus, & 91 status existentiālis sunt idem re ipsa. Ergo non possunt re ipsa esse inter se diuersi, seu differentes, quia idem à se ipso re ipsa diuersum, & differens esse nequit. Distinguo antecedens; Sunt idem re ipsa quiditativè tantum, concedo; quiditativè simul, & existentialem nego, & nego consequentiam cum probatione. Vnum enim, & idem secum quiditativè, ut potest esse re ipsa separabile quod ad esse quiditativum à se ipso quoad esse existentialem, iuxta iam dicta. Ita pariter potest esse re ipsa diuersum quoad esse quiditativum, à se ipso quoad esse existentialem; & hoc solum modo sunt diuersi status quiditativus, & existentiālis. Quo satis explanata videtur eorum quiditas, & diuersitas.

Hæc tamen solum dicta sunt de statu quiditativo, 92 & existentiāli rerum distinctarum à Deo. Status enim quiditativus Dei; etsi sit idem suo modo ab existentia diuersus, quatenus Deus etiam est quiditativè iudicabilis, scibilisque cum præcisione ab existentia, ab eo tamen nullatenus est separabilis:

quia Deus cum sua existentia essentialiter connexus est; cum sit ens per essentiam impotens non existere, omninoque necessarius in existendo.

- 93 Venio iam ad explicandos status conditionatos. De quibus omnibus dico vniuersè, eos in veritatibus conditionatis consistere, quæ verè, & realiter conueniunt rebus independentem, aut etiam separabiliter ab earum statibus absolutis, realiterque identificantur cum rebus ipsis, saltem quando sunt positivæ. Dico saltem quando sunt positivæ, quia veritates conditionatæ negatiuæ existentiales, sicut & absolutæ neque cum re negatæ, neque cum alio quopiam sunt idem, constat ex doctrinâ *suprà disp. 9. quæst. 3.* iuxta quam de varietatibus negatiuis quiditatiuis tam conditionatis, quàm absolutis, aliter quàm de veritatibus negatiuis existentialibus philosophandum est, vt *infra* explicabimus. Hactenus enim de veritatibus tantum positivis cum rebus identificatis loquuti sumus, atque etiam in præsentî loquimur. Porro dari in rebus huiusmodi veritates conditionatas independentem ab eo, quòd illæ statum absolutum fortiantur, aut secus, indubitatum prorsus est. Nos enim passim illas cum tali independentia iudicamus, & scimus: pariterque iudicari à Deo, & sciri, dogma est catholicum, vt videbimus in *Tract. de scientia Dei*. Quod autem illæ à rebus, quibus conueniunt realiter distinctæ non sint, ex omnibus dictis circa præcedentes propositiones satis est notum. Itaque status conditionatus existentialis contingens nihilo differt à veritatibus obiectiuis huius, similiumque obiectoarum: *Si Iudas haberet auxilium A. conuerteretur.* Status autem conditionatus existentialis necessarius, idem est cum veritatibus obiectiuis, obiecti huius, & similium: *Si Petrus existeret, sine contradictione existeret; aut existentia esset homo &c.* Denique status conditionatus quiditatiuis in hac, & similium veritatum positus est: *Si quid est homo, est animal rationale; aut est risibile &c.* Tum veritas illius obiecti. *Si Iudas haberet auxilium A. conuerteretur*, nihil omnino inuoluit distinctum realiter à conditionatò, & conditione, nempe à conuersione Iudæ, & auxilio A. Tantumdemque de cæteris dictum esto. Quæ autem ratione inter se differant isti tres status conditionati; ex terminis, quibus nuncupantur per se notum est.

- 94 Solum aduerto, necessitatem, quam habent duo posteriores, non esse necessitatem absolutam; sed conditionatam, siue ex suppositione: nam omnis veritas obiectiua necessaria necessitatem habet proportionatam suo modo essendi, veritas absoluta, & necessaria existentialis, qualis Deo conuenit, necessitatem habet absolutam in existendo. Veritas quiditatiua, & absoluta vniuscuiusque necessitatem absolutam in essendo, quod vnumquodque de suo est, vt *suprà* iam diximus. Sic veritas quiditatiua conditionata necessitatem habet in essendo etiam conditionatam; & veritas existentialis conditionata necessitatem in existendo conditionatam, quæ tantum est necessitas ex suppositione conditionis. Quo etiam pacto est intelligenda contingentia primi dictorum statuum. Est quippe contingentia conditionata, siue ex suppositione conditionis. De quo plura à nobis in *sequentibus* dicenda sunt.

Diuerfitas autem, atque separabilitas vniuscuiusque status conditionati ab statu absoluto sibi correspondente eodem modo explicanda est, ac est explicata diuerfitas, & separabilitas status quiditatiui absoluti ab statu existentiali. Itaque separabilitas veritatis existentis conditionatæ conuersionis Iu-

dæ à veritate existentis absolutæ eiusdem, non est talis, qualem habere solent extrema distincta realiter, sed talis, qualem vnum, & idem habet comparatione sui, quatenus potest non existere absolute, existendo nihilominus conditionatè. In quo similiter stat huiusmodi veritatum diuerfitas, idemque subinde venit dicendum de separabilitate, & diuerfitate statuum in talibus veritatibus consistentium. Hinc fit, vt ubique vlla contradictione verè affirmetur de Iudæ conuersione conditionata, de quo eodem simul negatur verè conuersione absoluta ab ea indistincta: quia conuersione Iudæ conditionata, & absoluta tantum sunt idem identitate entitatiua, aut etiam conditionata, non item identitate absoluta: affirmatiuæque, & negatiuæ eiusdem de eodem ad diuersos status pertinent, non ad eundem, prout ad contradictionem requirebatur. Fit similiter optimè posse statum conditionatum, & statum absolutum esse diuersos, etsi realiter sint idem: quia tantum sunt idem identitate entitatiua, aut etiam, si placet, conditionata, non item identitate absoluta. Eiusmodi autem identitas non obstat, quominus idem quoad esse conditionatum, diuersum, imò & separabile à se ipso sit quoad esse absolutum.

Oportet tamen adnotare, licet status conditionatus consistat potissimè in veritate conditionatâ dicente directè rem conditionatam, & connotante indirectè, siue in obliquo conditionem; rigorosè tamen loquendo ex duplici statu illum constari dicendum esse; nempe ex statu rei conditionatæ, & ex statu conditionis, quæ partes sunt integri obiecti conditionati. Status rei conditionatæ aliud non est ab *esse* obiectiuo verè iudicabili, & scibili, quod ipsa res verè in se habet non absolute, sed ex hypothese conditionis, atque aded connotando illam, quod ipsum est veritas obiectiua conditionata. Et hoc quidem *esse* obiectiuum aliquando est existentiale idque, vel necessarium, vel contingens; aliquando tantum quiditatiuum, iuxta naturam obiecti conditionati. Status autem conditionis sumptæ præcisè in vi conditionis in quodam etiam *esse* obiectiuo ab ipsâ indistincto consistit, non quidem iudicabili, & scibili, proindeque neque obiectiuè vero, sed supponibili, siue ponibili in hypothese si per simplicem apprehensionem hypothese constitutum. Quod etiam aliquando existentiale, & aliquando quiditatiuum tantum est, iuxta naturam obiecti conditionati. Voco autem illud *esse*, tametsi præcisè, vt est conditio, non sit quid verum: tum quia loquendo sine ea præcisione de suo est verum *esse* quiditatiuè, tum maxime: quia vt est conditio præcisè, hoc ipso, quod est conceptibile, non est merum nihil, sumpto mero nihilo pro eo quod ne conceptibile quidem est. Hoc de statu conditionis sumptæ præcisè in vi conditionis; si enim sumatur, vt quid conditionatum, quale etiam est semper, eius status erit conditionatus, & verus, qualis est cuiusvis alterius rei verè conditionatæ. Porro esse semper conditionem conditionatè veram sub hypothese si fuimet, est clarum: quia ex hypothese, quòd Petrus existat e.g. non potest non esse conditionatè verum, ipsum existere; & in cæteris pariter. De his tamen plura in sequentibus sunt dicenda, quibus dicta hic magis patebunt.

Hactenus de statibus conditionatis rerum distinctarum à Deo. Dari tamen etiam status conditionatos in Deo diuersos ab absoluto existentiali, eosque tum quiditatiuos, tum existentiales, tum adæquatè, tum inadæquatè identificados cum ipso, mihi est verissimum; quidquid refragentur aliqui Recen

Disp. X. De variis statibus rerum. Quæst. I. 237

Recentiores. Itaque omnes istæ propositiones, & similes conditionatæ veræ sunt, & per scientiam conditionatam à Deo cognoscibiles, vt latius probandum nobis est in *Tract. de scientiâ*: *Si Deus est ens à se, est æternus*: *Si Deus est ens necessarium, Deus existit*: *Si Deus existit, existentialiter est omnipotens*: *si Deus est omnipotens, Mundus existit*: *si Mundus existit, Deus existit, aut est omnipotens* &c. *si Deus est unus, & unus, homo est animal rationale* &c. De quibus plura loco citato.

98 Resat nunc vt argumenta diluamus, quæ contra doctrinam statutam in omnibus propositionibus opponuntur, aut etiâ, quæ præterea possunt opponi.

Diluuntur argumenta contraria.

99 Incipio ab illis, quibus Recentiores impugnati *proposit. 1. & 2.* impulsus sunt ad asserendum, omnem statum necessarium rerum, omnemque subinde veritatem necessariam earum realiter esse idem cum entitate Dei. In quod eo sunt impetu propensi, vt clarè illud sibi videantur probare:

100 Primò sic. Hic status conueniens e. g. Petro purè possibili, *Si Petrus existeret sine contradictione existeret* (in quo ipsi possibilitatem Petri censent consistere) necessarius est: ergo sempiternus, & semper existens: sed entitas Petri, neque est necessaria, sed contingens; nec sempiterna, & semper existens, sed nunquam existens, vt supponitur. Igitur talis status, siue possibilitas Petri, nec potest esse idem cum Petro, nec potest non esse idem cum Deo; vt pote qui solus est ens necessarium, & sempiternum, & semper existens. Egregia claritas probationis! Retorqueo clariùs imprimis argumentum in illos. Ipsi enim concedunt, vt vidimus tum *n. 7.* tum circa *proposit. 1.* neque negare possunt, obiectum illud: *Si Petrus existeret, sine contradictione existeret* sen, quod in idem recidit, hoc: *Petrus est possibilis* includere entitatem Petri vt subiectum extrinsecè denominatum possibile à possibilitate identificatà cum Deo; alioquin Deus tale obiectum cognoscens, nihil præter se ipsum cognosceret. Quod est absurdum. Ex quo sic arguo similiter. Tale obiectum est necessarium: ergo sempiternum, & semper existens, vt ipsi inferunt. Ergo nequit includere entitatem Petri contingentem, & nunquam existentem, contra suppositionem concessam, cum sit euident, totum necessarium, & semper existens non posse componi ex aliquâ parte contingente, & nunquam existente. Videant nunc claritatem sui argumenti.

101 Ad illud ergo ex *suprà* dictis respondeo pro omnibus. Necessarium quidem esse prædictum obiectum, non tamen necessitate existentiali, & absolutâ, qualem Deus habet; sed vel necessitate conditionatâ existentiali, si obiectum capiatur priori modo, vel necessitate absolutâ quiditativâ, si posteriori modo capiatur: quæ cessat totum argumentum: quia ex neutrà talium necessitatum sequitur, tale obiectum esse semper existens; imò neque esse sempiternum strictè loquendo, iuxta dicta *n. 84.* Neutrâque obstat; quominus obiectum ipsum identificetur cum Petro: quia ens contingens quoad existentiam absolutam bene potest esse necessarium, tum quoad existentiam conditionatam, tum quoad essentiam, vt ex dictis in *superioribus* satis est notum.

102 Secundum argumentum, cui valde fidunt, huiusmodi est. Contradictorium supradicti status, seu obiecti necessarii conuenientis Petro purè possibili, quod eo ipso est quid impossibile, absolute de-

est, seu non existit, defuitque semper, & ab æterno, sicuti cætera impossibilia, vt constat. Sed quâ ratione, & quo tempore vnum contradictorium deest, existit alterum, vt etiam constat. Ergo ipse status, ipsumve obiectum necessarium absolute existit, & existit ab æterno. Ergo nec potest illud identificari cum Petro nunquam existente, nec potest non identificari cum Deo, qui solus existit, & existit ab æterno. Hoc est pulchrum sophisma, cuius fallacia proditur primò: quia infert dictum obiectum necessarium, scilicet *Petrus est possibilis*, cum solo Deo identificari, vt potè vnicè existente ab æterno; & consequenter non inuoluere in suo conceptu entitatem Petri, quod est contra ipsos arguentes, & absurdum: fieret enim inde, Deum, cognoscendo tale obiectum, nihil cognoscere præter se ipsum, vt nuper dicebamus. Secundò: quia si quid probat utique, hoc complexum, *Petrus est possibilis* integrè cum entitate Petri in se inclusâ existere ab æterno, quod est absurdum. Siquidem contradictorium adæquatum cuiusvis complexi (nisi sit complexum ex duplici extremo contradictorio) per totum ipsum debet excludi, cum nulla pars eius sit exclusio formalis carentiæ aliarum, sed vnaquæque sue solius. Quod maxime locum habet in complexo nostro, quod iuxta Aduersariorum doctrinam indiuisum tantum est verum, proindeque indiuisum tantum opponitur suo contradictorio. Tertio: quia supponit extrema pertinentia ad diuersos status contradictorie opponi, atque ad eò vicissim se se excludere, quod est falsum, vt constat ex dictis *n. 90.* Hoc namque obiectum: *Petrus est possibilis* solum excludit suum contradictorium ab statu quiditativò, aut conditionato, intra quem contradictorie opponuntur; non item ab statu existentiali absoluto, à quo subinde illud per aliud quid venit excludendum.

Hinc ad sophisma factum respondeo facile: contradictorium illius obiecti: *Petrus est possibilis*, hoc esse: *Petrus non est possibilis*, quod æquualet huic chymære: *Petrus non est Petrus*, cui chymæra rursus æquualet coniunctum impossibile ex Petro, & suâ carentiâ, quod coniunctum per alterutram partem sui excluditur ab statu existentiali absoluto, nec aliter potest; nempe per carentiam Petri, quando Petrus non existit, vt in calu nostro; & per Petrum quando Petrus existit, & necessario, semperque, & ab æterno excluditur, vt debet: siquidem necessarium est, aut Petrum, aut carentiam eius existere in omni tempore, & ab æterno. Non quidem necessitate existentiali absolutâ alicuius determinati, sed necessitate conditionatâ (à quâ non differt disunctiua alterutrius ex extremis contradictionis; vt apparebit ex dicendis) quâ necesse est Petrum existere si deficit carentia eius, & existere carentiam eius si deficit Petrus. Ex quo patet, dictum cōtradictorium ab statu existentiali absoluto nequaquam excludi per illam veritatē: *Petrus est possibilis*, vt potè, cui tantum contradicit intra statum quiditativum, aut conditionatum: vnde absoluta, & sempiterna exclusio existentie eius non arguit, dictam veritatē esse aliquid absolute, & semper existens; & multò minus esse aliquid identificatum cum Deo, vt prætendebat argumentum. Quibus tota eius fallacia manet aperta.

Tertio arguunt. De Petro purè possibili verificatur absolute hæc enuntiatio: *si Petrus existeret, sine contradictione existeret*: ergo datur absolute verificatum eius. Hoc autem ipsum est existere absolute statum conditionatum tali enunciationi correspondentem. Distinguo antecedens. Verificatur absolute ex parte actus, concedo: absolute ex parte

parte obiecti nego; & nego consequentiam. Est dicere. Absolutè existit enuntiatio, quæ vera est, non à veritate absolutè obiecti; sed à conditionata: quia hæc, non illa est, quam enuntiat.

Quartò arguunt. *Fore ut Petrus existeret sine contradictione, si existeret*; est quoddam extremum, de quo verè affirmantur multa, quæ nequeunt affirmari verè de Petro. Ergo nequit illud realiter esse idem cum Petro. Consequentia est bona, ut satis est notum. Antecedens probant: quia de illo *Fore*, &c. verè affirmatur, non posse deficere, non posse incipere, & alia huiusmodi, quæ patet non posse verè affirmari de Petro, aut nunquam, aut contingenter existente. Hoc variè extendunt; sed totum quoad substantiam inculcatio quedam est primi argumenti sub diuersis terminis, & modis. Quo circa proinde, atque illud, in ipsos retorquetur imprimis. Quoniam affirmari de illo *Fore*, &c. quod non potest deficere, & quod non potest incipere, & alia huiusmodi, quin eadem affirmantur verè de Petro, aut nunquam, aut contingenter existente; æquè repugnat, siue ponatur Petrus cum illo *Fore*, &c. identificatus, uti nos præcedimus, siue ponatur in illo inclusus, uti ipsi consentiunt, ut patet. Quare & ipsi ad suum argumentum tenentur respondere.

Deinde ergo nos ad illud respondemus pro omnibus. De illo *Fore*, &c. eo solùm sensu affirmari verè, non posse deficere, nec incipere, quatenus non potest non esse semper obiectiue verum, hoc est verè iudicabile per iudicium, aut cuius parti temporis, aut omni tempori correspondens. Hoc autem ipsum verè similiter affirmatur de Petro, non quidem prout absolutè existente, quo pacto est quid contingens; sed prout existente sine contradictione, sub conditione, quod existat, quæ ratione est quid necessarium necessitate ex suppositione. Ut autem verè affirmetur de Petro existentia conditionata, negata simul de eodem verè existentia absoluta, non obstat identitas entitativa, atque etiam conditionata, quam inter se habent istæ existentia. Sicut neque obstat identitas entitativa, & quiditativa, quam habent inter se existentia, & essentia. Quominus de Petro purè possibili verè affirmetur essentia, negata simul etiam verè existentia, ut pluribus explicatum est *suprà num. 90. & seqq.*

Quintò arguunt. Illud *Fore*, &c. de quo nuper, habet absolutè aliquod prædicatum intrinsecum. Ergo est, quid absolutè existens; & consequenter distinctum à Petro absolutè non existente. Consequentia est bona. Antecedens probant: nam illud *Fore*, &c. est absolutè necessarium ad hanc necessariam veritatem: *Si Petrus existeret, sine contradictione existeret*. Alioquin sicut hæc veritas stat absolute existentia Petri, utpote sibi absolutè non necessaria: ita statet absolute *Fore ut Petrus sine contradictione, existeret casu, quo existeret*. Quod est implicatio in terminis. Imò verò argumentum hoc, si non contradictionis, ipsorum tamen terminorum videtur implicatio, seu intrinsecus apta nata ad fallendum. Quid enim est aliud illud *Fore*, &c. à veritate, ad quam dicitur necessarium? Nihil profecto, ut ex ipsis terminis patet. Esse ergo illud necessarium ad eam veritatem idem omnino erit, ac veritatem ad se ipsam necessariam esse, quod est certissimum. Nam vnumquodque, quæ ratione, est ad se ipsum necessarium est, cum sine se ipso esse sit impossibile. Cæterum, quia veritas illa conditionata solum est, solum etiam conditionatè erit necessaria ad se ipsam. Malè ergo supponit arguens, illud *Fore*, &c. à tali veritate indistinctum, absolutè esse ne-

cessarium ad illam. Adde tamen connexionem, quam de suo habet conditio cum conditionato, ex quibus ea veritas constat, necessariam absolutè vocari posse, non quidem existentialiter, sed quiditativè: quemadmodum absolutè necessarium dicitur esse, quod Petrus purè possibilis de suo, seu quiditativè sit homo. Quo fit, ut veritas illa conditionata, & alia similes bifariam possint necessaria appellari. Primò absolutè non à necessitate aliqua absolutè existente; sed à necessitate illis de suo, quiditativèque conveniente: (tame si hoc quodam modo sit transferre tales veritates ab statu conditionato ad quiditativum æquivalentem.) Secundò, conditionatè à necessitate etiam conditionata, quam habet essendi conditionatum ex hypothesi conditionis. Recognosce generalem doctrinam in *superioribus* traditam. Hucusque argumenta Recentiorum contra primam nostram propositionem.

Quibus ex eorumdem doctrina alibi data sextum adici potest ad probandum speciatim impossibilitatem impossibilium ab ipsis impossibilibus distinguere ipsa, reque ipsa, & necessariò existere, atque adeò idem esse cum Deo; ita enim arguitur. Deus inconiungibilis est cum omni chymera, & coniungibilis cum eius impossibilitate; siquidem cum hæc de facto coniungitur. Ergo impossibilitas omnis chymere imprimis ab omni chymera realiter distincta est: cum iis enim, quæ sunt realiter vnum, & idem non potest quidpiam esse simul coniungibile, realiter, ut ex se patet. Quod si impossibilitas omnis chymere realiter ab omni chymera impossibili distincta est; inde fit, impossibilitatem omnis chymere esse possibilem, tale enim est, quod distinguitur ab omni impossibili. At, quod non est contingens, sed necessarium, qualis est impossibilitas omnis chymere, ubi primum est possibile actualiter, & necessariò existit. Ergo impossibilitas omnis chymere actualiter, & necessariò existit. Igitur est idem cum Deo, qui solus actualiter, & necessariò existit. O quot fallacia!

Respondeo, Deum inconiungibilem esse cum omni chymera consideratà in statu absolute existentia: nulla namque chymera potest existere absolute, esse tamen coniungibilem, de factoque coniungi cum omni chymera consideratà in statu quiditativo, & conditionato, existentiali, ubi ea suum esse verè iudicabile habet; quo etiam pacto, & non aliter est Deus coniungibilis cum impossibilitate omnis chymere. Vnde patet imprimis, nihil obesse, quominus omnis chymera cum sua impossibilitate sit idem re ipsa, ut verè est. Deinde nego impossibilitatem omnis chymere esse possibilem possibilitate existentiali, quæ est potentia ad absolute existendum, etsi sit possibilis possibilitate essentiali, quæ est potentia ad essendum, quod de suo quiditativè est. Vnde præterea dico, necessitatem, quam habet impossibilitas chymere non esse necessitatem ad absolute existendum, quæ soli Deo competit; sed necessitatem ad essendum, quod de suo quiditativè est, aut etiam ad existendum cum contradictione sub conditione quod existeret. Ex quibus denique concluditur, impossibilitatem omnis chymere neque distinguere ab omni chymera, neque actualiter existere; neque identificari cum Deo, ut argumentum prætendebat.

Iam verò contra secundam propositionem nostram eisdem, aut similibus argumentis se putant Recentiores dicti probare obiectum hoc: *Si Iudas haberet auxilium A converteretur*, aliquid esse absolute existens, atque adeò non identificatum cum

conuersione Iudæ; sed cum scientia diuina. Primum autem argumentum, quod afferunt, secundum supra oppositum *num. 102.* recidit. Sicque formatur in præsentia. Illud existit absolute; quod nulla ratione impeditum est, quominus absolute existat. Sed ita se habet dictum obiectum; siquidem nihil ei contradictorie oppositum existit absolute. Ergo. Cæterum, argumentum hoc imprimis probat, existere absolute conuersionem Iudæ, utpote quæ, ut fatetur arguens, in dicto obiecto inclusa est tanquam subiectum veritatis eius. Quod tamen est falsum, ut supponitur. Deinde supponit, per dictum obiectum impediri ab statu absoluto integritatem eius contradictorium, atque adeo illud cum conuersione Iudæ in se inclusa absolute existere. Quod iterum est falsum. Præterea supponit extrema ad diuersos statum spectantia contradictorie opponi, & à se se inuicem impedibilia esse. Quod etiam est falsum, prout loco citato in simili dictum iam est. Respondet igitur, dictum obiectum per carentias absolutas conuersionis Iudæ, & auxilij *A.* impeditum esse de facto, quominus absolute existat, atque adeo illud nullatenus esse aliquid absolute existens. Quoad veritatem verò conditionatam præcisè, ut talem nec esse impeditum ab statu absoluto, neque in eo ponibile; quia est veritas independens, atque præcendens ab absolutâ sui existentia, & non existentia; ut satis, superque in *superioribus* expositum est. Ab statu verò conditionato, à quo impediri posset huiusmodi veritas per suam conditionatum contradictorium, de facto non est impedita, ut supponimus, supponendo verum esse dictum obiectum.

111 Secundo obiiciunt. De quouis absolute non existente simpliciter, & sine addito verificatur, *non esse re ipsa*. At non ita id ipsum verificatur de obiecto huius scientiæ diuinæ: *Si Iudas haberet auxilium A, conuerteretur*. Igitur tale obiectum absolute existit. Leuis obiectio. Distinguo maiorem. Quando tantum agitur de *esse*, aut *non esse* absoluto entis propositi; transeat maior: quando agitur insuper de *esse*, aut *non esse* conditionato, nego maiorem: & concessa minore; nego consequentiam. Ex quo patet, cur de obiecto dictæ scientiæ diuinæ non possit impræsentiarum simpliciter, & sine limitatione negari, *non esse re ipsa*, tamen illud nullum *esse* absolutum habere, (quidquid sit de aliis casibus) cerneretur enim ea absoluta loquutione negari insuper *esse* conditionatum, quod verè habet; & supposita tali scientia, negari non potest.

112 Tertiò obiiciunt. Quidquid est reale, & non merè fictum potest absolute existere. At hoc complexum coalescens ex his extremis simul sumptis: *Non conuerteretur absolute Iudas cum auxilio A. Conuertereturque cum illo, si illud haberet*: non est quid impossibile, conflictumque; quippe totum id verum est. Ergo complexum coalescens ex his extremis simul sumptis potest absolute existere. Existat ergo absolute, & arguitur sic. Non potest existere absolute totum, quin existant absolute partes, quas includit. Prædictum totum existit absolute. Ergo, & partes, quas includit: una ipsarum est status conditionatus conuersionis Iudæ sub auxilio *A.* Ergo existit absolute dictus status, & non existit absolute conuersio Iudæ. Quomodo ergo sunt idem ita illi. Non animaduertentes, se per hoc argumentum planè probare, si quid probant, existere simul absolute duo contradictoria, nimirum conuersionem Iudæ, & negationem eius. Supponunt enim, iuxta priorem partem complexi, non existere absolute con-

uersionem Iudæ. Deinde probant, existere absolute posteriorem partem complexi, & consequenter conuersionem Iudæ, quæ in illa includitur, ut ipsi alibi fatentur; neque negare possunt, ut sæpe diximus in simili.

Respondet ergo, prædictum complexum impossibile esse respectu ad eundem statum, quia continet conuersionem Iudæ, & auxilium *A.*, & negationes utriusque, quæ omnia in eodem statu coniungi non possunt. Nihilominus esse verum: quia altera pars eius spectat ad statum absolutum, & altera ad conditionatum. Et nihil vetat esse veram negationem rei, absolute, quando res est vera conditionate, vel è conuerso; Ut passim euenit in omnibus conditionatis, quorum non purificatur conditio. Res enim, & eius negatio dumtaxat opponuntur contradictorie intra eundem statum, non intra diuersos. Quæ omnia ex dictis in *superioribus* satis, superque liquida sunt.

Quarto ex mente eorundem Recentiorum obijci potest. Si veritas contingens conditionata ea est, quæ absolute nullum habet esse, sed haberet. Ergo ex parte veritatis conditionate nihil est, quod absolute determinetur intellectus diuinus ad illam cognoscendam præ oppositâ. Neque enim videtur perceptibile, ut absolute determinet, aut præster aliud quidpiam id, quod est nihil absolute; sed esset, si daretur conditio. Cùmque neque ex parte Dei admittamus aliquid absolute determinans ad talem scientiam, videntur recidere in nos, quæ *supra* proposuit. 2. à *num. 40.* in Recentiores urgebamus. Respondet tamen. Quidquid est cognoscibile à Deo per scientiam absolute existentem, quemadmodum potest absolute terminare eam scientiam, siue esse terminum per eam cognitum, iuxta sententiam omnium; ita etiam posse absolute determinare ad illam, qualecunque demum esse habeat per illam cognoscibile, siue absolutum, siue conditionatum, siue præsens, siue futurum, &c. Nam ad istud genus determinationis, per modum conditionis extrinsecæ, amplius non requiritur in determinatio, quam quod illud sit quoquo modo obiectiue verum, atque adeo cognoscibile per scientiam actualem Dei, absolute autem ex parte actus. De quo plura dicenda sunt in *Tract. de scient.* ubi amplius, & vniuersalius punctum hoc illustrabitur. Recognoscatur tamen interim doctrina ad rem stabilita *disp. 9. quæst. 5. proposuit. 30.*

Accedo iam ad diluenda argumenta, quæ iidem Recentiores opponunt contra statum quiditatum rerum identificatum cum rebus ipsis, prout à nobis explicatur *proposit. 5.* quatenus dicimus, res omnes secundum se consideratas independentes ab eo, quod existant, vel secus, habere de suo, siue ex conceptu suo obiectiuo veritates quiditatuas, & necessarias à se indistinctas, verè scibiles, & iudicabiles iudicio absoluto: hoc est verè, & absolute esse id, quod sunt, sumpto verbo *esse* non existentialiter, sed essentialiter. Quod ipsum est, eas habere de suo, siue conceptu proprio *esse* quoddam quiditatum, siue *esse* essentia, seu quiditatis à se indistinctum, ab omni causa, ab omni que existentia independens, atque adeo indefectibile prorsus, & necessarium, ut dicebant Doctores citati *num. 10.* Quam profecto doctrinam benè intellectam de mente omnium Theologorum, si paucos excipias Recentiores, arbitror esse. Ob id Basilius *ibi* cum aliis citatus dixit, eam ab homine sano, & docto negari non posse.

Contra illam nihilominus arguitur primò. Illud esse

esse quiditativum, & necessarium neque est factum: quia antequam quidquam fieret, iam erat verum; neque est non factum: quia omne non factum, vel est Deus, vel nihil. Tum neque est dependens à Deo: quia nihil distinctum à Deo ab eo dependens est necessarium; neque est independens: quia nihil potest habere *esse* independentem à fonte, principioque primo totius *esse*: ergo est quid chymericum. Respondeo ad primum, prædictum *esse* quiditativum non esse factum; atque adeo verè esse nihil existentialiter, esse tamen aliquid essentialiter, ad quod non requiritur, quod sit factum. Ad secundum. Esse illud independens à Deo dependentia originis, siue influxus, quæ solis existentibus, atque ita contingentibus competit: dependens verò, quando est possibile dependentia connexionis, necessitati eius nihil derogante, quatenus ne quiditativè quidem esset, quod est, si Deus deficeret; siquidem in eo casu neque esset possibile intrinsecè, neque factibile à Deo, ut modò. Dixi, *quando est possibile*: quia multe chymere impossibiles, quæ etiam suum verum *esse* impossibile atque quiditativum non habent, ne connexionis quidem dependentia dependent à Deo quoad tale *esse*. Neque hoc est inconueniens: quia Deus absolute loquendo, solum est fons, est primum principium totius *esse* possibile, non impossibile, ut talis. De quibus in *sequentibus* plura dicemus. Adde hoc & sequentia argumenta in omni sententia soluenda esse, ut postmodum notabo.

117. Secundò arguitur. Illud *esse* quiditativum, vel est ab æterno quid actuale, vel quid purè possibile? Si quid actuale, erit existens: quod est absurdum. Si quid purè possibile erit contingens: quia omne, quod potest esse, & actu non est; contingens est; & tamen ponitur esse necessarium. Ergo. Tota difficultas huius argumenti est de nomine oriunda scilicet dumtaxat ex acceptione terminorum. Imprimis iam notavi *suprà* num. 84. prædictum *esse* quiditativum non esse ab æterno, propriè loquendo: quia cum non habeat existentiam, nulli tempore respondet propriè, solumque posse dici propriè esse ab æterno verum, hoc est, iudicabile verè iudicio existente ab æterno. Deinde ex doctrina *suprà* tradita *disputatione* 9. *quest.* 1. constat, duplicem esse actum essendi, existentialem, quem significat verbum *esse* adiectivè sumptum, idemque est cum actu existendi; & essentialem, quem significat verbum *esse* substantivè sumptum, & nihilo ab identitate differt, à quibus diversis actibus diversimodè dicitur actuale subiectum, cui conveniunt. Cumque omni actui secundo respondeat actus primus, siue potentia, ut loco citato statuimus, altera erit potentia ad existendum; altera ad essendum essentialiter, siue quiditativè. Ex quibus primà communi acceptione possibilitas dicitur: secunda non item: quia vix occurrat de ea sermo in aliis materiis. In præsentia tamen distinctionis gratia, veraque dicitur possibilitas, altera existentialis, altera essentialis. Quibus positis, iam manifestè apparet, quomodò ad argumentum factum sit respondendum, & quomodò in tota hac materia, omni seposita æquiuocatione, loquendum sit. Dico ergo, prædictum *esse* quiditativum esse, in sensu dicto ab æterno quid actuale actualitate essentiali, non actualitate existentiali; & consequenter non esse quid purè possibile possibilitate essentiali, esse tamen quid purè possibile possibilitate existentiali. Ex quo patet, quomodò sit quid contingens relate ad actum existentialem,

tamen si sit quid necessarium relate ad actum existentialem.

Tertiò arguitur. Prædictum *esse* quiditativum rerum non est à Deo impeditibile, cum sit quid necessarium. Ex eo autem, quod non sit à Deo impeditibile, sequuntur innumera absurda. Ergo. Cætera patent. Probatum minor. Sequitur enim primò, Deum necessariò esse alligatum consortio rerum à se distinctarum, atque adeo imperfectarum. Secundò, Deum nostro *esse* essentiali indigere ad existendum. Tertiò, Deum non esse perfectum dominum nostrarum essentialium. Quartò, non esse, cur non possit pariter dari *esse* aliquod existentiale non impeditibile à Deo. Quintò, non posse Deum perfectè annihilare creaturas. Sextò, non produxisse illas ex nihilo, contra definitionem Concilij Lateran. quæ habetur in *cap. Firmiter de summa Trinit.* &c. Septimò, stultum esse gratias Deo agere pro integro *esse* ab eo recepto. Octavo, dari de facto infinitum in actu rerum actualium actualitate essentiali: Nonò, dari actualiter actualitate essentiali simul in eodem intellectu assensum, & dissensum; in eadem voluntate amorem, & odium; in rerum naturâ duo quæque contradictoria extrema; in voluntate Christi domini odium Dei, & cæteri actus pravi tali voluntati possibiles; & alia huiusmodi monstra, quæ longum esset recensere. Chymericum igitur est prædictum *esse* quiditativum.

Cæterum cuncta hæc larvæ quædam sunt ad deterrendum eos, qui sententiæ nostræ legitimum conceptum non faciunt. Quod, ut manifestè constet, ostendo imprimis hoc, & cætera omnia argumenta, quæ contra nostram sunt, aut fieri possunt, contra omnes omnium sententias pariter eodem impetu militare, ab omnibusque proinde soluenda esse. Nemo enim negat, neque negare potest, obiecta propositionum, quæ necessaria, & æternæ veritatis dicuntur, ut *Petrus est homo. Michael est Angelus. Secundus mundus est possibile*, & similia re ipsa vera esse obiectivè independentem à sua absoluta existentia; alias omnes huiusmodi propositiones, iudiciaque eis correspondencia, tam in intellectu diuino, quam in creato falsa essent. Quod est absurdum. Deinde nemo negat, neque negare potest veritatem eiusmodi obiectorum necessariam, & proflus indefectibilem esse, ipsaque obiecta proinde necessariò, & proflus indefectibiliter esse vera. Ob id enim propositiones illa enunciantia necessaria, & æternæ veritatis dicuntur, est enim ex terminis evidens, vnumquodque necessariò esse id, quod essentialiter, siue quiditativè est; nam si posset id non esse, sine se ipso posset esse: pone enim, posset hominem non esse hominem, statimque fiet posset hominem sine homine esse, quod est manifesta implicatio contradictionis in ipsis terminis. Propositiones autem prædictæ de vnoquoque prædicant esse id, quod quiditativè est; ob id tum ipsæ, tum ipsarum obiecta nequeunt non esse vera. Denique nemo negat, neque negare potest, prædicta obiecta necessariò vera aliquid saltem includere in suo integro conceptu realiter distinctum à Deo. Alioquin, si solum Deum includerent, Deus dum illa cognoscit, se solum cognosceret, ut est notissimum; indeque fieret, ut Deus præter se ipsum, & res absolute existentes, nihil ampliùs cognosceret. Quod est erroneum.

Habemus igitur ex sententia omnium dari re vera ex parte rerum independentem ab eorum existentia,

Disp. X. De variis statibus rerum. Quæst. I. 241

tia absolutâ, veritates quasdam, seu vera quadam necessaria verè iudicabilia, & scibilia, eaque realiter distincta à Deo, saltem vt includens ab inclusio, contra quæ subinde eadem militant argumenta, quæ contra *esse* quiditativum ipsarum rerum, quod nos aditruimus, fieri possunt. Etenim eiusmodi vera, cum sint necessaria, non sunt à Deo impedibilia. Inde autem statim sequuntur omnia, quæ contra nostrum *esse* quiditativum ex eodem capite sunt illata. Quin imò, cum omne verum, siue iudicabile vere, saltem iudicio affirmatiuo, non possit non importare aliquod *esse*: tum quia veritas saltem affirmatiua seu quod idem est, positiua apud omnes est passio entis: tum maxime, quia huiusmodi verum ab eo dicitur tale, quia ita est in se ipsâ, sicuti esse iudicatur. Constat planè in omnium sententiâ, hoc ipso, quod admittitur, neque negari potest, dari ex parte rerum independentem ab earum existentia absolutâ aliquod verum necessarium, realiterque à Deo distinctum, saltem, vt includens ab inclusio per *supra* dictas propositiones, iudiciaque verè affirmabile, consequenter debere admitti, neque negari posse, dari ex parte rerum independentem ab earum existentia absolutâ aliquod *esse* pariter necessarium à Deo distinctum, & verè affirmabile. Quidni illud erit *esse* quiditativum, quod nos admittimus? Cum ad rem præsentem nihil intersit ponere illud quiditativum absolutum, aut conditionatum existentiale; maxime, quia plus est contra dubium habere quidpiam *esse* existentiale conditionatum, quàm habere *esse* absolutum merè quiditativum, vt plus est, esse quidpiam conditionatè futurum, quàm esse purè possibile, vt patet.

127 Igitur ad argumentum factum respondeo pro omnibus, non esse quidem impossibile à Deo *esse* quiditativum rerum, id est à Deo impediri non posse, quominus vnaquæque sit id, quod essentialiter est; Hoc tamen neque vllum adferre inconueniens, neque aliquid derogare omnipotentia diuinæ: quoniam nullum adfert inconueniens, nec derogat omnipotentia diuinæ; quod ea præstare non possit id, quod contradictionem implicat, atque adeò prorsus est impossibile. Facere autem, quod aliquid non sit id, quod essentialiter est, contradictionem implicat manifestè, atque adeò prorsus est impossibile. Vnde ad primum, quod tanquam inconueniens inferebatur, dico. Nullum in eo est, quod Deus existere non possit sine eo, quod vnaquæque res ab ipso distincta sit, quod essentialiter est. Ad secundum, dico. Deus ne nostro quidem essentiali, atque adeò necessario *esse* indiget ad existendum: quia Deus magis necessario existit, quàm nos sumus id, quod essentialiter sumus, vt ostendam *suo loco*. Ad 3. Nihil derogat perfectio dominio, quod Deus habet nostrarum essentialium, quod nequeat inuertere illas, faciendo vt non sumus id, quod essentialiter sumus: hoc enim est quid impossibile. Satis superque est ad perfectum earum dominium, quod Deus possit facere illas, aut non facere existentes, prout ipsi liberit. Ad 4. Ex eo, quod non possint à Deo inuerti essentialia rerum modo dicto, nullatenus sequitur, posse non aliquam sine nutu libero Dei, atque adeò necessariò existere. Cum sit de essentialia ipsâ vniuersi cuiusque rei à Deo distinctæ dependere à Deo in existendo, tanquam à causâ priuâ liberâ. Ad 5. Deus perfectè potest annihilare creaturas, hoc ipso, quod potest illas reducere ad nihilum existentiale; quod enim rema-

Pharus Scient. Tom. I.

neant obiectione verè quiditatiuè, aut conditionatè, perfectæ annihilationi non obstat. Ad 6. Deus creaturas produxit ex nihilo, tum quia produxit per creationem, non ex præsupposita materia: tum quia ante suam absolutam existentiam simpliciter erant nihil, tamen verè obiectione essent quiditatiuè, & conditionatè. Solum enim quod absolute existit, iuxta communem loquendi morem dicitur simpliciter esse; cetera tantum cum limitatione, & addito. Ad 7. Pro toto *esse* etiam quiditatiuò, quod à Deo existentia accipimus, gratia ipsi à nobis agenda sunt. Tamen; quod præscindendo ab existentia quiditatiuè sumus, quod sumus non sit materia idonea actionis gratiarum, quia oppositum est impossibile. Ad 8. Infinitum in actu, quod negant omnes, est rerum absolute existentium: Infinitum verò rerum purè possibile, aut etiam sub conditione futurarum, quæ ex suo proprio conceptu verè sunt id, quod sunt, à nemine negari debet, vt *suo loco* videbimus. Ad 9. Quæ quoad existentiam absolutam opposita quoquo modo sunt, quoad quiditatem non sunt opposita, imò nec sunt, vt sic in subiecto existente: quia vt verè sit vnumquodque id, quod de suo est, citra existentiam nullo subiecto existente indiget. Ex quo patet, ne quoad quiditatem quidem esse in voluntate Christi Domini odium Dei, aut alia peccata; sed quidquid de hoc sit, certè, vt non est indecens Christo Domino, quod eius voluntati præscindendo ab vnione sint possibilia, imò & futura sub conditione multa, & grauissima peccata (quod nemo sine nota negare potest: quia alias Christus verus homo non esset) ita multò minus erit indecens ipsi, quod talia peccata ex conceptu suo quiditatiuè sint id, quod sunt, vt ex se patet. Quod solum fert sententia nostra. Ex quibus omnibus aperte concluditur; quæcumque ex illa in argumento facto tanquam absurda inferebantur, nihil omnino, bene intellecta, habere absurditatis.

122 Quartò arguitur. Radix contingentia creaturarum quoad existentiam est earum imperfectio, & infinita distantia, quâ distant à perfectione Dei. Ergo tantumdem est dicendum de illis quoad existentiam. Tum ad perfectionem Dei spectat posse nolle efficaciter omne imperfectum, & à se infinite distans quoad perfectionem. Ergo nullum est *esse* necessarium in creaturis, hoc enim Deus non posset efficaciter nolle. Hoc etiam argumentum ab obiectionibus, & ab omnibus est soluendum, iuxta dicta circa præcedens. Probat enim, si quid probat, hanc veritatem *Petrus est homo*, & similes, quæ citra omne dubium important aliquid distinctum ab entitate Dei, contingentes esse, Deumque proinde efficaciter, posse nolle, vt Petrus sit homo, quod est absurdum. Respondeo, admittendo radicem contingentia creaturarum quoad existendum esse earum imperfectionem, seu non infinitam perfectionem, de quo *suo loco*. Ex hoc tamen solum sequi, earum essentialia etiam esse contingentes in existendo, non item in essendo id, quod sunt, Deumque proinde posse efficaciter nolle, vt existant; secus vt sint, quod de suo sunt. Nec ad perfectionem Dei pertinere, posse efficaciter nolle id, cuius contradictorium omnino est impossibile, vt patet. Aliud argumentum, quod hoc loco adiungunt Recentiores ex eo desumptum, quod actus existendi; & actus essendi non videntur diuersi, ex dictis circa secundum dilatum est.

X

Quintò

123 Quinto arguitur. Tam necessaria veritas est hæc: *existentia est existentia*, vel: *existentia est possibilis*, quam hæc, & similes: *Petrus est homo*, vel: *Petrus est possibilis*; sed illa nõ arguit in existentia duo esse, aliud essentiale, aliud existentiale; nõ de hoc idem veniret dicendum, & abiremus in infinitum. Ergo nec cætera. Hoc etiam argumentum iuxta dicta ab omnibus soluendum est. Respondeo pro omnibus concedendo maiorem, & negando minorem, ad cuius probationem dico: nos quidem in distinguendis formalitatibus existentia, & essentia in infinitum syncategorematicè progredi posse, sicut & in multiplicandis cæteris quibusque formalitatibus transcendentibus, prout sæpe in superioribus dictum est, deincepsque dicitur, atque ita in quavis formalitate existentia, duas veritates inuenire, alteram quiditativam, & alteram existentialem. Videntes tamen intuitu totam rem cum sua existentia identificatam, bifariam iudicant absolute, idque citra omnem progressum, & indiuisum. Primò per iudicium huic simile: *Res existit*. Secundò per iudicium huic simile: *Res est res*. Ex quibus primò ad sui veritatem petit, ut res existat; secundum non item.

124 Sextò denique arguitur. Veritas obiectiua huius obiecti: *Chymera est impossibilis* non identificatur cum chymera; ita enim fieret, ut duo extrema summe opposita, qualia sunt impossibile, & necessarium re verà essent idem. Chymera namque est impossibilis, & eius impossibilitas est necessaria. Ergo nec cætera huiusmodi veritates necessaria identificantur cum rebus, quibus attribuuntur; sed cum entitate Dei necessaria. En alia Recentiorum deceptio quibuldam præcedentium similis. Nego antecedens. Ad eius probationem dico, impossibilitatem, & necessitatem, quas verè ex proprio conceptu, & secum identificatas habet chymera, nequaquam esse extrema inter se opposita: quia prima est impossibilitas ad existendum; secunda necessitas ad essendum id, quod de suo est. Impossibilitas autem, & necessitas, ut inter se opponantur debent esse tales respectu ad eundem actum, siue ad eundem statum, ut sunt necessitas, & impossibilitas eiusdem rei in existendo; necessitasque, & impossibilitas eiusdem rei in essendo, quod est. Quomodo autem nihilominus possit excogitari chymera impossibilis, quæ ex suo intrinseco conceptu sit necessaria necessitate impossibilitati opposita, inferius disp. 11. explicabimus. Cætera autem, quæ contra sententiam nostram possent opponi, facile quisque diluet ex hæcenus dictis.

125 Cæterum adnotare oportet ad extremum huius questionis, nos in eà tantum tractasse de statibus rerum quiditativis, & existentialem, absolute, & conditionato realibus, & veris. Sunt tamen præterea totidem similes status supposititii; a nostroque intellectu oriundi, prout cognoscente per species alias, ad quos nonnullæ pertinent veritates, quæ licet fundamentum habeant in rebus ad aliquod spectans prædictorum statuum realium, prout tamen à nobis concipiuntur, & iudicantur à cognoscentibus per proprias species, neque conceptibiles, neque iudicabiles sunt. Sicque supposititium quemdam statum in mente nostrâ obiectuè sortiri censetur, prout speciatim explicabimus g. 4. ubi de huiusmodi suppositiis statibus commodius dicitur; quidquid scitu, dictuque dignum fuerit.

Q V Æ S T I O II.

Quid sit status rerum vagus, seu disiunctiuus, Et quo:plex?

Quandoquidem status rerum, de quibus in præ-
sente disp. tractamus, ab earum veritatibus
obiectiuis nihilo differunt, ut g. 1. sub initium sta-
tutum est: status rerum vagus, seu disiunctiuus ab
earum veritatibus obiectiuis vagis, seu disiunctiuis
nihilo differet. Dicuntur autem veritates vagæ seu
disiunctiue, quæ non determinatæ; sed vagæ, seu sub
disiunctione iudicande veniunt, ut sunt hæc: *Aliquis
homo loquitur*, seu: *Hic homo vel ille, vel alter loqui-
tur*. *Aliquid ex extremis contradictionis existit*; seu
unum vel alterum ex extremis contradictionis existit,
& cætera huiusmodi. Nec aliter melius, quam per
exempla sunt termini isti explicabiles, seu defini-
bles, cum sint ex notissimis.

Ut autem aliqua veritas obiectiua, seu, quod in
idem recidit, aliqua propositio obiectiua vaga, seu
disiunctiua sit, sat est, quod aliquis terminus eius
vagæ, seu disiunctiue sumatur, siue ille sit categore-
maticus, siue syncategorematicus, & siue ex parte
subiecti, siue ex parte prædicati positum sit, quan-
tumuis reliqui omnes accipiantur determinate, ut
satis ex se notum est. Per exemplaque declaratur.
Iste enim omnes veritates vagæ seu disiunctiue
censenda sunt. *Aliquis homo est possibilis*: *Alcuius
hominis anima est possibilis*: *Petrus est aliquis homo*:
Petrus est filius alcuius hominis: *Vestis facta à Pe-
tro, vel Ioanne est bona*: *Petrus habet vestem factam à
Petro, vel Paulo*: Necessarium est, Petrum produci
per aliquam actionem; siue: *Aliqua actio est necessa-
ria, ut producat Petrus*. Quod quidem perinde ha-
bet locum in propositionibus obiectiuis hypothe-
ticis, atque in categoricis, tum incomplexis,
tum complexis, iuxta dicenda, ut etiam est no-
tum. Quod sit autem terminus categorematicus,
quid syncategorematicus, & quid subiectum,
quid prædicatum propositionis obiectiue, Logici
cunctis est notissimum, ex dictisque in superioribus,
dicendisque in sequentibus, amplius notelcet.

Porro veritas obiectiua vaga, seu disiunctiua du-
plex imprimis est. Altera necessaria, quæ prius
est indefectibilis, ut. *Al quis homo est possibilis*: *Pe-
trus existit, vel non existit*. Altera contingens, quæ
defectibilis est, ut. *Aliquis homo loquitur*: *Petrus, vel
Ioannes ambulat*. Necessaria autem rursus est du-
plex. Altera, cuius, vel omnia extrema, vel eorum
aliquod seorsim, & determinatè sumpta necessaria
sunt, ut. *Aliquis homo est possibilis*: *Deus, vel Petrus
existit*. Prioris namque omnia extrema; nempe:
Hic homo est possibilis: *Ille homo est possibilis* &c.
seorsim, & determinatè sunt necessaria; posterioris
autem illud tantum: *Deus existit*. Altera, cuius om-
nia extrema seorsim, & determinatè sumpta con-
tingentia sunt, ut: *Petrus, vel Petri negatio existit*,
siue: *Petrus existit, vel non existit*. Quamvis enim est
necessarium, Petrum existere, vel non existere; at
Petrum existere seorsim contingens est, similiterque
Petrum non existere.

Deinde veritas obiectiua vaga, seu disiunctiua
sumpta vniuersè triplex est. Alia, cuius omnia
extrema seorsim & determinatè sumpta sunt ne-
cessaria, ut. *Petrus, vel Ioannes est possibilis*: *Petrus, vel
Ioannes loquitur* (supposito, quod uterque loquatur)
Verū quippe est seorsim, & determinatè, Petrū esse
possibilem, similiterque, Ioannem esse possibilem.
Tum in casu posito, Petrum loqui, & Ioannē loqui.
Alia